

BUNUL ECONOM

REVISTĂ PENTRU PROGRES ECONOMIC, SOCIAL ȘI CULTURAL

ABONAMENTUL:

Pe an cor. 5; pe jumătate an cor. 250.
Pentru România 15 lei pe an.

INSERTIUNILE:

să socotesc după tarifa, cu prețurile cele mai moderate.

Abonamentele și inserțiunile să plătesc totdeauna înainte.

CUPRINSUL.

1. „Învierea noastră”, de August A. Nicoară	Pagina	1
2. „Propaganda culturală în Alba-Iulia” de August A. Nicoară		6
3. „Să sămănăm oare cartofii crepați în două, etc		11
4. „Societăți de abținere”, de N. Hamsea		15
5. „Economia iepurilor de casă”, de August A. Nicoară		17
6. „Bibliografie”		21

Rugăm On. Redacțiunii a trimite schimbul foilor direct redacțiunii „Bunului Econom” în Deva.

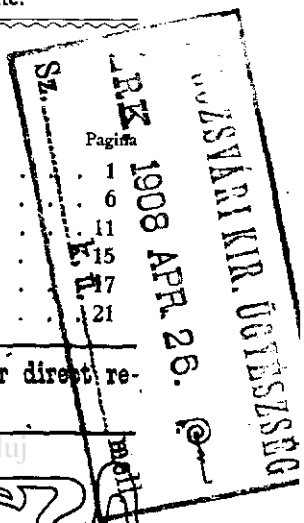
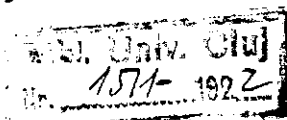
BCU Cluj / Central University Library Cluj

Tuturor abonaților nostri
le poftim

Sărbători fericite!!

Învierea noastră

numai dela noi are să pornească și prin noi înșine vom intrupa-o, prin o lucrare economică mai înțeleaptă, prin un traiu mai moral, prin o viață mai religioasă sub conducerea bisericii noastre strămoșești și prin unirea tuturor puterilor bune spre scopurile mai înalte comune.



Ne aflăm în săptămâna patimilor.

Inima fiecărui adevărat creștin și român adevărat e plină de pocăință față de păcatele ce le-a săvârșit, și fiecare econom nădăjduște un an mai bun, cu roduri îmbelșugate. Pământurile de veacuri tot arate și sămănate sunt istovite, cele din deal, de pe povrnișuri și la locuri țipișe ni-le spală apa; ne înmulțim, dările, aruncurile de tot felul și greutatețile zilei sporesc mereu, văzând cu ochii, tot sărăcim și ne tot tânguim, ca babele, dar nu *facem*, ca bărbații ce am putea și trebuie să facem; nu ne *ajutăm*, precum ar trebui și când cu puțin am fi ajutați, ci numai atunci, când ne-a ajuns cuțitul la os și când de regulă e târziu.

Economia rațională, și lățirea industriei din patrie prin **școala economică și industrială, e unica noastră mântuire**. Un păcat strigător la cer! Trei milioane de români, mai virtos economi, nu avem o singură școală economică și de industrii românească, deși avem mii de școale de ale noastre mai virtos de oreo 60 de ani încoace.

»Reuniunea a 2. de înmormântare din Deva« cu filiele sale și fica sa, banca »Industria« din Deva au început deja o acțiuni în privința aceasta atât în Deva, cât și în câteva centre din filiile reuniunii. Prima încercare în filia Alba-Iulia, a reușit peste așteptare. E sigur, că rînd pe rînd vom isbuti în toate centrele bine alese ale reuniunii noastre. Un mare pas de reformă economică să va inaugura deci în 10 ani următori. Reforma acesta o cunosc deja cetitorii noștri din propaganda economică pe terenul ziaristic: în »Bunul Econom« și unele toi binevoitoare, cari încuragează lucrarea noastră apostolică; ziaristica a mișcat deja acum la început 1000 de mici apostoli dintre cetitori noștri. Aceștia tot sporesc zi de zi și e în-

temeiată nădejdea, că curentul sănătos, pornit odată de noi, va deveni lună de lună, an de an tot mai puternic. Mai multe bănci ne-au pus în vedere ajutorul lor material și ne vor urma lucrarea noastră economică. Cultivând aceste legături prețioase, curentul va deveni și mai puternic și mai cuceritor.

Nu ne vom opri însă aci, căci lipsa regenerării întregii noastre vieți economice private și publice e atât de arzătoare, încât întrebarea e: **a trai ori a peri**. Concurența popoarelor e atât de mare și grabnică încât numai 20 de ani de nelucrare păcătoasă și de jefuire a poporului nostru — fără directive sănătoase economice, fără priceperea convenită — și poporul român devine, în partea cea mai mare, desmoștenit, poporul cerșitor irlandez. Pentru a **grăbi punerea în lucrare practică a deosebiților rami economici și a garanta sigura lor reușită, ca să punem grabnic cât de puternice și cât de multe stavile sărăcirii noastre din zi în zi tot mai îngrozitoare: cei 12 apostoli economici călători până la 1912, în cei 5 ani următori, sunt o arzătoare cerință a cărei neîmplinire ar fi cea mai strașnică vînzare de neam.**

Dar nici acest însemnat pas nu ajunge deplin. El e numai un modest, dar bun început de regegere economică. Cadrele lucrării noastre trebuie mărite, lucrarea pusă pe baze vii, organice și toate așezămintele, toate pepinierele culturii noastre românești trebuie să fie organice și statornic aduse în conglăsnire cu cerințele economice de viață ale întreg poporului nostru. *Toate teologiile și pedagogiile noastre de azi ar fi bine, să să întregească cu al 4-lea an, cursul curat economic, unde teologii și pedagogii noștri, să să specializeze în toți ramii unei mici economii de casă model. Planurile de învățământ au astfel să fie întogmite, controla școalelor astfel înăsprită, ca nici o școală, să nu existe*

fără școală de pomărit, ceva economie de casă și una ori alta industrie de casă mai vărtos pentru timpul de iarnă. Această reformă în 10 ani să poate în mare parte îndepălini. Har domnului, toate diecezele dispun de mijloace însemnate și dacă nu le-ar avea încă la moment, 5—10 ani ajung pentru a și le câștiga.

Viiitorul de aur atunci va bate la ușa fiecărei dieceze române, când acest plan va fi pus în lucrare. La toate examenele partea de căpetenie ar avea să fie examenul practic economic; acei învățăcei să fie lăudați și premiați cu ouă, pui nobili, pui de găște mari, altoi, sămânțuri nobile scl., cari sunt mai harnici în cultura deosebiților rami economiei ai școalei lor. Și iarăși acei protopopi, preoți și învățători să fie premiați și mereu zi de zi în ziarele noastre lăudați, cari produc ceva spor economic; aceia admôniați și sbiciuiți, cari trăesc în nelucrare.

Același lucru îl pot face și băncile noastre. Cele mai mari, ca «*Albina*», «*Victoria*», «*Ardeleana*» de pildă, pot singure susține, câțiva învățători călători economici și câte o școală economică și de industrii; iar cele mai mici unească-se cu noi ori cu cine vreau: dar să **facem odată și ceva temelie** pentru ridicarea economică a bietului popor român și meseriașii nostri. Cu fărîmături date, fără scopuri unitare economice, nu înaintăm bunăstarea economică a poporului nostru.

Și nu ne iubim și servim serios biserica și poporul nostru, nu ne doare de **viiitorul nostru**, dacă vom zice, că nu avem din ce și cu ce, să facem, ce în parte mare și până aci să putea și trebuia făcut pe teren economic de vre-o 40 de ani încoace.

În numărul 2 și 3/1908 al «*Bunului Econom*» am zis: «terminându-se în mare parte **unitatea culturai și literaturai române** peste tot, urmează și se impune de

„sine a doua etapă în istoria evoluțiunei noastre: **desvol-**
„tarea unitară a vieții sociale și economice a întreg
„poporului român“.

Iu liniamente generale noi astfel am înțeles dezvoltare **unități economice** a poporului român. Astăzi, dăruere, nu avem nici o organizare și mai virsos nici o sănătoasă politică economică generală. Nice singuratecele institute, nice ziarele noastră de specialitate nu avem încăi în principiu unitatea aceea de carea negreșit avem lipsă, pentru a păt-păși mai grăbnic și siguri în bunărtarea noastră economică. Nici chiar contactul ziaristic, schimbarea obiectivă de idei nu o cultivăm.

Dar nice *unitatea socială* nu o avem. Clicele și clicăricle în toate zădărnicesc orice pornire sănătoasă a inițiativei libere. Totul e încātușat, înlănțuit de arênda monopol a clicelor. Totul să mișcă și consumă în mici lupte zădarnice interne, în clicăriile de după culise, despre cari nici un ziar nu prea aminteste. Și aceasta încă e o cauză secretă: de ce nu dăm noi înainte pe toate terenele?

Spargem și de astădată ghița pirotelei sociale, ca să ne dăm mână de ajutor unii altora, toți oamenii de bine. Sunt convins, ca bine fac, mărturisind deoparte scăderile, cari ne țin locului, de altă parte arătând și luminând căile practice pe cari avem să le urmăm toți oamenii de bine mari și mici, spre binele poporului și meseriașilor nostri.

Acum la sfintele paști ale Mântuitoruli nostru Isus Christos fiescarele, să ne cuminecăm în sufletul nostru. pentru păcatele, cari le-am săvirșit unii contra altora și drept prinos plăcut Mântuitorului nostru, să-i aducem de aci încolo o lucrare de bine mai creștină în sinul poporului nostru: »să ne iubim unul pe altul, ca într'un gând, să mărturisim». **Un gând sfânt să avem: învierea poporului nostru înapoiat, prin lumină și bunăstare economică!**

Serbători fericite!

August A. Nicoadă m. p.

Propaganda culturală în Alba-Iulia,

ținută în ziua Bunavestirii, la 7 Aprilie 1908, a întrecut toate așteptările noastre. Era să se țină în școala gr.-or. din oraș, dar adunându-se de 10 ori mai mult public, decât ar fi încăput, a trebuit să se țină în biserica gr.-or. de lângă școală.

Sfințirea de steag a «Reuniunii a 2-a de înmormântare din Deva» filia Alba-Iulia a săvârșit-o distinsul proto-prezbiter și director al filiei, dl *Ioan Teculescu* cu dl paroch *Florian Rusan*, alt ocrotitor membru al reuniunii noastre. Nănași ai steagului au fost: directorul general al reuniunii dl *August A. Nicoară*, dl Dr. *Adam Hărăguș*, avocat din Deva și dl *Ignat Borza*, cassarul filiei. Cântările rituale le-a executat dl *Laurențiu Curea*, cu corul său în patru voci al parohiei gr.-or. din Maiere a dlui paroch *Florian Rusan*, carele a întemeiat corul acesta. Frumsețea vocilor puternice țărănești și disciplina cântăreților ar face onoare oricărui cor bun. Prestațiunea corului a ridicat mult reușita și aerul sărbătoresc a marei zile.

Un rar fapt înălțător s'a petrecut: întregă inteligența toate epitropiile cu comitetele parohiale, senatele școlare și toți frunțașii celor 2 parohii gr.-cat. și 2 parohii gr.-or., cam la 2000 de suflete au luat parte. În fruntea poporului cei doi învățători gr.-cat. dl *Ioan Popa*, dl *Nicolae Dușa* țineau strana alături cu cei gr.-or. dl *Iuliu Roșca* și dl *Samuil Stan*.

Sfârșindu-se actul sfințirii și sărutatul crucii, directorul reuniunii a deschis adunarea generală a «reuniunii a 2-a de înmormântare din Deva» filia Alba-Iulia. Ascultându-se raportul dlui cassar al filiei, s'a constatat un spor de 70 de membri și o avere în bani gata și depuneri de aproape

800 cor. Sau mai înscris în ziua adunării generale peste 30 de membrii noi.

Numărul actual al filiei Alba-Iulia a reuniunii e de 425 de membri în viață, care întregindu-se până la 500 în decursul anului, venitul curat din acest an probabil va întrece sporul a toți 3 anii premergători laolaltă luați. Adunarea generală, aflând despre exemplara ordine și avântul reuniunii, a făcut ovațiuni binemeritate dlui director al filiei *Ioan Teculescu* și cassarului filiei, dlui *Ignat Borza*. Suma tuturor ajutoarelor date până acum poporului face după 27 cazuri de moarte 2500 cor.

Punctul 3, din program a stârnit un viu interes general înainte și după adunarea generală atât la popor, cât și la inteligență. Sunt problemele «reuniunii a 2 de înmormântare din Deva» și a ficei sale, banca «*Industria*» din Deva: a., prin înființarea a 100 de filii a reuniunii, ca întregire la cele 12 filii de azi; b., prin angajarea a 12 învățători economici călători, anume aleși a lăți economia rațională în sinul poporului și industria din patrie, o problemă, carea până la 1912, în 5 ani să poate și trebuie rezolvată; c., prin înființarea unei școale economice și de industrie pe sama orfanilor celor mări talentați ai reuniunii, crescuți, ca misionari economici în spirit de propagandă economică: o problemă, carea în alți 5 ani următori, până la 1917, numai cu concursul mai multor bănci, corporațiuni bisericesti, asociațiunea și alți factori să poate rezolva.

Chestiile pertractate au lăsat adâncă urmă în sufletele ascultătorilor și fiindcă aceeași propagandă să va continua neîntrerupt în decurs de 10 ani următori prin «*Bunul Econom*» organul oficios al reuniunii și băncii «*Industria*», prin adunările generale, prin presăntreagă și la orice ocaziune, cu ajutorul lui Dumnezeu ideile aci sămănate se vor

împământeni în sufletul poporului, să va porni un puternic și luminat curent de renaștere economică, carele bine dirijat și neîntrerupt cultivat de noi: toate problemele să vor rezolva cu siguranță.

Cu aceasta adunarea generală a reuniunii s'a declarat de încheiată.

Ca obiect de sine stătător a urmat proiectul unei școale centrale cu 4 învățatori în Alba-Iulia din mijloacele și în locul celor 4 școale singuratice de azi, prezentat de directorul reuniunii.

Chestia aceasta s'a discutat cu viu interes și în ziua premergătoare într'o consfătuire restrînsă, ținută la casina română cu mai mulți bărbați de frunte din Alba-Iulia. Părererea unanimă a fost, că e o afacere arzătoare, carea rezolvându-se, ar schimba în 10 ani fața poporului din Alba-Iulia, ar da un viu bold vieții sociale și culturale peste tot. Ideia are altcum și un trecut; întrucât s'a pus la ordinea zilei pe timpul fostului protoprezviter *Nicolae Ivan*, carele mutându-se la Sibiu, ca asesor konzistorial, mărșul scop a rămas baltă, spre marea pagubă a poporului din Alba-Iulia.

O originală înnoire a ideei de atunci e, că azi să proiectează nu numai o școală elementară cu 4 clase, ci o întocmire în de așa, ca 2 învățatori să aibă și o specială pregătire de câțiva ani la 2 institute economice; aceștia ar întemeia o școală de repetiție economică, carea e cu mult mai binefăcătoare pentru popor, decât numai o școală centrală îndatinată cu 4 învățatori, fără despărțământul unei speciale pregătiri economice și industriale. Propaganda economică începută întâiu prin «reuniunea a 2-a de înmormântare din Deva» și filiile sale, să continuă acum și prin alți factori, prin fiica sa banca «Industria» și organul său «Bunul Econom», pentru a avea un larg teren comun

de conlucrăre în stil mai mare. Acesta e și chemarea apostolică, rostul filiei Alba-Iulia și a tuturor filiilor reuniunii noastre. O parte însemnată din venitul curat al acestor filii îl vom întrebuința an de an pentru noua propagandă economică, pentru susținerea învățătorilor economici și lățirea deosebitilor rami economici, ca cultura de pomi, vite hoară șcl. Și e un semn de o rară inteligență, pătrundere și patriotism, că inteligența din Alba-Iulia și poporul așa bine au înțeles rostul lucrării noastre apostolice și așa de impunător s'a prezentat la sfîntirea steagului și adunarea generală a filiei reuniunii noastre. Togmai Alba-Iulia, unde acum 4 ani a trebuit să alerg de dimineața până seara — rămânând nemăncat ziua întreagă — până am putut aduna 4 fruntași la întemeierea filiei. Unde fiecare părochie — 2 gr.-cat. 2 gr.-or. — trăiau numai în sine și pentru sine, învrăjbindu-se și ferindu-se una de alta, spre a rămânea slabe și singure în primejdiile și năcazurile zilei.

Pe steagul reuniunii stau scrise: *«iubește pe deaproapele tău, ca pe tine însuși»*, și noi vecinic numai învățăturile lui Christos propovăduim în sinul reuniunii întregi prin toate filiile noastre. Aci e taina reușitei noastre de azi și de mâne. Reuniunea noastră e o concretizare, o intrupare modernă a iubirei deaproapelui, sub scutul legilor și diregătoriiilor și a bisericii, a mamei noastre, care ne-a dat și nouă naștere. Propaganda economică a reuniunii și băncii «*Industria*» încă e o intrupare modernă a iubirei deaproapelui, sub scutul legii comerciale și a formelor de contabilitate. Banul reuniunii noastre, banul băncii «*Industria*» servește scopul de a lumina și ajuta poporul și meseriașii nostri, pe care-i leagă de biserică și școală, de fruntașii sei cărturari, legându-i și pe aceștia de popor și meseriași: toți suntem *oameni de bine, uniți, închiegați în scopuri comune, în lucrare la fel.*

După adunarea generală a urmat o cină comună, unde am discutat din nou chestie școalei centrale; aci am luat deja pașii de lipsă, ca chestia să fie vecinic ținută la ordinea zilei și să se facă un proiect concret detaliat, carele să fie prezentat Veneratului Consistor din Blaj și Sibiiu, prin o deputațiune. Sau designat: I, din parochia gr.-cat. din *Maiere* preotul *Ludovic Luca*, *Ilarion Căcovean*, contabil la institutul «Iulia» și *Ignat Borza*, episcopul bisecei; II, din parochia gr.-cat.: *Lipoveni* (oraș) *Ioan Micu*, protoprezbiterul parochiei, *Dr. Camil Velican*, avocat, *Iosif Roman*, comerciant; III, din parochia gr.-or. din oraș: *Ioan Teculescu*, protoprezbiter, *Rubin Pațița* avocat, *Teodosie Lobanț*, proprietar și membru în direcțiune la «Iulia»; IV, din parochia gr.-or. din *Maiere*: *Florian Rusan* paroch, *Simion Moldovan*, mare proprietar, *Nicolac Cadar*, cassar la institutul «Iulia».

De conducător al marelui comitet de pregătire s'a delignat dl. protopresbiter *Ioan Teculescu*. Ochii poporului întreg sunt țințiți asupra lucrării de impontanță locală istorică a celor exmiși. Și s'a pus și termin de 3 luni, adevă până în 1. Iulie. operatul are să fie gata. Ca directive s'a amintit, ca să vă pună în legătură cu institutul de credit și economii «Iulia», rugându-l, să iee asupra sa zidirea unei școale centrale acomodată în curtea sa proprie, carea are 2 fronturi largi spre 2 strade din apropierea pieții. Un loc mai potrivit și un factor mai bine ales nici că să poate în Alba-Iulia. Acest vechiu și solid institut are capitalul de lipsă și nobila misiune a fi un vecinic scut pentru înflorirea materială și culturală a poporului din Alba-Iulia și jur. El întrunește bărbații cei mai grei și roșet mult, că directorul institutului, dl. *Joachim Fulea*, din cauza boalei sale, a fost împedecat să iee parte la conferințele și adunarea generală, unde cu dragă inimă l'am fi dorit, să-l avem în

fruntea afacerii. Bunul dumnezeu îi dăruiească iarăși sănătatea deplină în serviciul sfintei cauze.

Ecest comitet de pregătire, când și-a gătat lucrarea, văpresents-o poporului și inteligenței întregi și vor alege *deputațiunea*, carea să prezenteze elaboratul Veneratelor consistoare. Ca directive principiare s'a primit 1, ca conducătorul deputațiunii la Blaș să fie un gr. or. iar la Sibii un gr. cat; 2, ca susținerea, alegerea și disciplinarea fiecărui învățător de azi, să rămână și mai departe în togmăi așa la școala centrală, precum e azi la cele 4 parohii; așa, ca prin școala centrelă fiecare parohie să-și afle și mai departe drepturile autonome și interesele strict confesionale deplin garantate, iar sarcinele, să nu fie mai mari. 3, Planul de învățământ și conducerea didactică vor statori-o Veneratele consistoare din Blaș și Sibii în bună înțelegere.

Între aprobări generale am accentuat sus și tare, atât în biserică în decursul adunării generale, cât și în consfăturile avute, că propaganda economică și cauza școalei centrale din Alba-Iulia și celelalte filii vom cultiva-o neîntrerupt și că orice greutate să vor ivi, ne vom da silința a le delătura. Bunul Dumnezeu așa să ne ajute pe toți oamenii de bine, precum vom lucra.

August A. Nicoară m. p.

Să sămănăm oare cartofi crepați în două?

Trebuie să știm, că cei mai buni cartofi de sămânță vor fi aceia de-o mărime mijlocie. Pentru că cartofii prea mici de regulă nefiind bine dezvoltăți, sunt mult-puțin și necopți și astfel din aceștia nu se prea dezvoltă plante destul de puternice; iarăși de altă parte sămănând cartofi numai de cei mari, zicem că sunt fără de spor, fiindcă din aceștia ne trebuie mai mulți. Alții cultivători fac așa

că taie cartofii în două și zic ei, că astfel pot să samene îndoit de mulți. Inșă cine judecă altfel, cu bunăsamă n'a făcut nici probă măcar, că în ce chip avem mai mult folos, din cartofii în două tăiați sau din cartofii întregi sămănați?

Peste tot, nu putem să sfātuim să se samene numai într'un chip, pentru-că fiecare cultivător de cartofi, așa samână, precum are și precum poate. Putem însă să arătăm că dacă cartofii crepați sunt introduși într'un pământ cam apătos, sau că după-ce i-am sămănat a dat niște ploi statornice, — cartofii între astfel de împregiurări sămănați, încep să putrezască.

Afară de aceste împregiurări, încă și insectele primejdiesc mai curând cartofii crepați în așa mod, că atacă colțul și urmarea e, că sămănătura noastră va fi rar răsărită.

Iar, dacă cineva nici decum nu poate face altfel, ci e silit să-și samene cartofi și crepați, va fi bine să aibă în vedere următoarele:

Cartofii crepați sunt a se sămăna în pământ ravăn, prin care apa să strecoară cu cea mai mare înlesnire, pentru-că cartofului nici altfel nu li e priincios un teren lutos ci mai mult pământul năsipos.

Crepatul cartofilor e a se face cu multă vreme înainte de ai sămăna, pentru-că partea tăiată să fie sbicită pe vremea sămănatului.

Fiind sbicită tăietura, cartofii astfel sămănați, mai puțin sunt expuși putrejmiei, decât acei cartofi, acărora tăietură fiind proaspătă, în curând pot și putrezi.

Cartofii crepați, înainte de a-i sămăna, trebuie să-i întindem pe vre-o 1—2 zile la loc svântat, ca să-i sbicim bineșor.

Crepatul așa îl vom face, ca cel puțin 2—3 colțur (muguri) să fie pe fiecare parte crepată, și ca se nu facem crepătura chiar peste colț.

Aceste sfătuiri, peste tot numai pentru o prea mare lipsă sunt; altfel mult mai mare folos vom avea, dacă vom sămăna cartofii întregi, a căror coajă îi scutește încâtva contra putrezirii și a altor neajunsuri.

Despre fasole (mazere).

Țăranii noștri, fasolea și cea cu viță și cea fără de viță, o seamănă de regulă printre cucuruz; arareori însă în table, singuratece. A sămăna însă fasolea printre plante așa trebuie să facem, că nici decum să nu îndesăm prea tare plantele celelalte.

Fasolea fără vițe o putem pune și printre napi.

La sămănatul fasolei trebuie să avem în vedere, că în unul și același cuib, să nu punem mai de multe soiuri. Și dacă voim, ca să avem soiul de fasole curat, apoi sămânța de un soi trebuie să o sămănăm numai laolaltă, și neamestecată cu de alte soiuri, pentru-că acestea se corcesc.

Cel mai bun preț îl are fasolea albă curată.

Pentru fasole este mai priincios pământul ravăn, cald și uscat, însă mai puțin priincios pământul apătos. O putem sămăna până cu sfârșitul lunii Iunie, ca să avem și pe mai târziu fasole verde.

Fasolea nu trebuie să o afundăm tare, când o sămănăm, ci o acoperim numai cu atâta țărână, încât aproape să ni se pară că-i astupată.

Pământul în care și când sămănăm fasolea, trebuie să fie mai mult sbicit, decât prea umed, pentru-că ajungând fasolea în pământ prea umed, ușor creapă boambele și în urmare încep să putrezască înainte de răsărire. Într'un cuib punem 6—10 hoambe.

La o săptămână după-ce a răsărit o săpăm întâioară; iar după înflorire, o săpăm a douaară.

De pe vițele — de pe cari vrem, ca să avem până mai târziu fasole verde, rupem toate păstăile crescute întâiu și nu trebuie să lăsăm nici una măcar să se coacă, pentru-că îndată-ce încep a se coace păstăile pe vre-o viță fasolea încetează de a mai înflori și prin urmare nu mai rodește.

Altoi veșteziți.

Adeseori să 'ntâmplă, că prin transportarea altoilor — veștezește coaja lor, ceea — ce putem să cunoaștem de pe crețele coajei.

Ca se fim totuși siguri de prinderea acestor pomișori, la plantare trebuie se ținem seamă de anumite lucrări. Rădăcinile acestor pomișori trebuie retezate; astfel apoi îi cufundăm cu rădăcinile în apă pe vre-o 1—2 zile. După-ce și-au supt pomișorii atâta apă, încât s'a netezit coaja încrețită, atunci numai îi vom putea planta. Intr'alt chip însă, și mai princios pentru pomișori veștezi, este lucrarea, ca să-i udăm bine. Acest feliu de preîngrijire, este și mai priincios, decât cel întâiu amintit, fiind-că aici nu numai rădăcinile, ci toate părțile pomișorului sug umezeală îndestulitoare; astfel după 4—5 zile se pot planta.

Primăvara, pomii de regulă să plantează așa: mai înainte de-a astupa groapa întreagă, așa cam pe când va fi numai de jumătate umplută cu pământ, vărsăm atâta apă în ea încât să facem o civnială, și deasupra acesteia punem apoi pământul sbicit; — iar pomii veștezi, dupăce iam ținut în vremea ca să-și recapete destulă umezeală, în feliu mai sus descris, îi vom planta prin înămolirea groapei. Iar, pentru-ca umezala gropii se nu evaporeze curând, facem ca groapa jur-împrejur se-o împrejmuim cu gunoi mărunț. Foarte folositor va fi, dacă împrejmuim trupina oltoilor sau

pomișorilor astfel plantați și cu paie sau trestie, ca astfel se împedecăm să nu ajungă prea tare și prea mult arșița soarelui, coaja lor, — și ales în locuri de fața soarelui, unde preaadeseori se întâmplă, că în urma arșiței, se înegrește coaja, și în urmă se usucă de tot.

Pentru pomișorii de curând plantați lucrul de căpetenie este, că vara, secetă fiind, să-i udăm foarte des și bine.

Societăți de abținere.

Multe rele sunt încuibate în viața poporului român, unele, cari apasă mai greu umărul poporului; ear altele în măsură mai mică.

Un rău mic de astăzi se lățește cu iuțelă, așa că mâne nu mai ești în stare a-i pune stavilă.

Un vițiu, care taie brazde veninoase în viața socială a poporului român este alcoolul, care azi a devenit idolul căruia i-se închină omenimea în mare parte.

Țăranul român se plânge adeseori, că dările sunt multe și grele și darea îndoită ce o dă pentru beuturile spirtoase nu o bagă în seamă, nu o numără, căci el își zice adeseori, că fără de a consuma ceva beătură, nu poate să-și isprăvească lucrurile de economie în bună rânduială. Să admitem lucrul acesta, zicând, că omului muncitor îi prieste câte o cantitate mică din beuturile spirtoase. Nici nu considerăm de abuz sau nesațiu, când lucrătorul stors de puterile trupești își ia refugiul la oțălirea puterilor prin o mică cantitate de beătură spirtoasă.

Ce vom zice însă de cei cari nu mai cunosc hotară întru astâmpărarea poștei lor nesațioase întru consumarea beuturilor?

Urmarea naturală este ruina materială și morală. La poporul de jos beutura principală este *rachiul sau vinarsul*, care azi a devenit stăpânitorul a atâtor sute și mii de suflete îndurerate. S'a constatat, că rachiul este elementul cel mai puternic distrugător al organismului omenesc, dintre toate beuturile spirtuoase, el face mari stricăciuni la inimă și la rinichi.

Cari ar fi mijloacele de combatere împotriva acestui urt viciu?

În primul loc preoțimea și învățătorimea sunt factorii cei mai chemați a lucra împotriva acestui rău cu mijloacele ce le stau la îndemână.

Preotul prin predici rostite de pe amvon, arătând cu exemple vii dezastrele morale și materiale ale acestui rău arătând cutare sau cutare din comuna sa cuprins de acest păcat a ajuns la sapă de lemn.

Învățătorul în școală va combate în termeni energici acest viciu, infiltrând în elevi sentimente de antipatie față de această patimă de fiorii căreia este azi cuprinsă în mare măsură și tinerimea dela sate și mai mult dela orașe.

Scopul pentru combaterea acestui rău se poate ajunge și mai bine prin înființarea de societăți de abținere sau temperanță, care inițiativă o poate lua orice om mai inteligent din comună, căruia îi zace la inimă înaintarea și bunăstarea poporului său.

În Svedia și Norvegia poporul într-o vreme căzuse cu totul sclăviei beuturilor spirtuoase, dar în timpul din urmă prin înființarea și înmulțirea societăților de abținere s'a îndreptat, și azi se bucură de un bun nume în societatea celorlalte popoare. În țeara noastră încă s'a înființat în timpul din urmă astfel de societăți ale căror rezultate sunt multămitoare, și unele chiar prin ținute locuite și de români.

În țara »Bârsei« încă au luat inițiativa comunele mixte cu locuitori Români și Sași: Codlea, Vâlcan, Christian, Râșnov, Ghimbav și Hălciu, înscriși fiind în aceste societăți locuitori Sași.

Ar trebui, ca și Românii să imiteze exemplul acestui popor, căci desigur, că numai spre binele și bunăstarea lor va fi.

N. Hamsea.

ECONOMIE.

Iepurele argintiu

(*Lapin argenté — ezüstnyul*) derivă probabil din Azia de sud — Siam și India, — unde e cultivat din partea preoților budhiști. Prin comercianți s'a împământat mai întâi la frații noștri Portugali, în veacul al XVI-lea și s'a lătit mult printe popoarele latine: la francezi, spanioli și italieni, tot frați de ai noștri de un sânge cu noi, românii. Dela ei s'a lătit și la englezi, cari au cultivat și mai departe minunatele însușiri ale acestui iepure de casă, carele să cultivă mai virtos, ca **iepure de blană** între cari ocupă primul loc.

Trupul lui e lungureț, svelt și elegant, cu mișcări grațioase și totuși musculos. Capul bărbătușului e rotund la muierușcă cam lungureț. Urechile îi sunt înguste, scurte și le ține tot în sus și deolaltă. Are ochi închiși, tare vioi. Picioarele îi sunt tari, oasele solide, dar cu o carne bună, gustoasă și fină. Picioarele din napoi sunt cevași mai lungi.

Foloasele acestui iepure sunt mari. Blana lui e cea mai prețioasă și mult căutată. În Franția să face comerț de milioane cu blana lui, carea se prelucră mai virtos, ca blana scumpă și rară a vulpei argintii din Siberia ori ca

Cincilla. În America de nord și de sud precum și în Franța sunt multe stabilimente, cari anume produc milioanele din carnea și blana acestor iepuri.

Greutatea iepurelui face $2\frac{1}{2}$ — $3\frac{1}{2}$ kgr.

Fața blanei e sură deschisă, ori sură închisă și sură. Are însă și față gălbinie, vineție și roșcovană, carea nu are așa preț mare. Cel mai scump iepure este acela, care are culoarea uniformă de argint. În străinătate să plătește 50—100 cor pentru o păreche de iepuri de acest soi. Culoarea sură să produce astfel, că partea din jos a părului cam $\frac{2}{3}$ părți e alba, iar partea din sus $\frac{1}{3}$ parte e brunetă și astfel arată sur. Părul e tare fin și moale, culcat; dacă îl apeși înapoi, sare îndată îndărăpt, așa e de elastic.

Împărecherea iepurilor să face în acel scop, ca să avem blană sură uniformă; împărechiam adecă tot iepuri suri la fel ori un iepure bărbătuș sur închis cu o iepuroaică sură deschisă, primind urmași suri.

Prasirea primă e bine să o amânăm până la 8—10 luni, adecă să ții până atunci iepurele despărțit de muerușcă, ca să se dezvolte bine mama și iepurașii noulăscuți. Muerușca pue cam 6—8 pui, cari la început sunt bruneti, iar mai târziu 6—7 luni, să năpârlesc și să prefac bucată de bucată suri. Bărăătușul e tare bătauș și smulge părul când să bate, de aceea trebuie ținut separat închis. La mâncare nu e gingaș acest iepure. Dar e tare bună frunza de morcoci și mai virtos morcociul, sămânța de in și de cânepă încă îi place și produce o blană lucie scilpicioasă. Iepurele să nu fie mult expus la soare, carele albește blana prea tare.

Mai practic e, ca iepurașii tineri până la vârsta de 4 luni să fie închiși într'o grădină bine îngrădită, fără pomi tineri, la țelină; iar dela 4 luni incolo bărbătușii să se închidă separat în câte o lăduță de boltă anume făcută, ca cotețul de găini, pe dinainte cu lațuri și o ușiță.

Primind clișeurile comandate, vom publica mai deaproape forma și întocmirea dinlăuntru a căsulei de iepuri, carea costă puțin și și o poate fiecarele însuși face, dacă are model și ceva pricepere.

În liber cresc mai bine, dar bărbătușiii negreșit trebuie despărțiți și numai pe 5—10 minute lăsați la muierușcă, când e timpul de împărechiare.

La iepurii crescuți în căsuli de iepuri trebuie în fiecare zi odată curățit și făcut așternut de pae ori fân, ca să rămână blana curată.

Hrana cea mai potrivită e: frunza de murcoiu și murcoiul însuși, care curăță sângele și produce blană deasă lucie, napii ori frunza de napi de vite și de zăhar, frunza de măr și păr, acaț (salcâm). Salată și frunză de curechiu și chel încă mănăcă, dar să nu capete după olaltă numai de aceasta, ci învrîstat cu alte ierburi, deoarece consumarea goală a brusturilor de curechiu, chel și salată, fără alte ierburi, produce mersul foalelui. Ciapa și frunza de persec ori mandul nu e sănătoasă, deși o mănăcă. Iarna sunt buni și crumpenii ferți, ludaia (curcubăta), finul și otava.

Crumpenii ferți să să amestece cu făină de cucuruz sau orz și ceva sare, carea îngrașă bine. Cucuruzul, grâul și orzul mare măcinat, opărit cu apă sărată încă e tare bun. Le place și ghinda și jirul. Mai potrivit e, să le faci o fânăriță mică, până unde ajung ei și de acolo să-și iee atâta, cât le trebuie; în acest chip mănăcarea e totdeauna curată și nu să prădează.

Luțernă ori trifoi gol și proaspet cosit nici când să nu se dee, ci după-ce a stat o zi și s'a celit, adecă uscat de jumătate, nice iarba cu rouă nu e bună, ci uscată.

Despre îngrășarea iepurilor și cultura blanei vom scrie în numerii viitori.

Valorizarea iepurelui de casă,

belit în regulă, începe la păstrarea blanei, carea trebuie pe din lăuntru bine sărată, tare întinsă, ca peile dela tăl-pari și expusă la loc vînturos și cam ferit de soare cu blana spre partea umbroasă, ca să să uște deplin.

Urmeze acum pregătirea deosebitelor mîncări gustoase.

I. Friptura în murătură sălbatică,

salamură, sau »în paț«, cum să zice în limba de cuină străină, e admirabilă. Bagi într' un blid mare scufundos ori întro ghioabă de brad oțet cu apă și una rădăcină de morcovi, pătrângei și o ceapă bucățele tăiate, și o lingură mică de piper mare, câteva frunză de dafin (Loorberblatt, babérlevél) și lași carnea 1—2 zile, să să înmoae. O scoți și împenezi cu tăeței de slăină (clisă, lard), o puni în tîp-sia cu unsoare și o lași să să frigă încet, ca orice friptură. După ce s'a fript îndestul, scoatem tîpsia și punem în zamă unsoară o lingură de fânină și o bucată de zahar și după ce s'a prăjit, căpătând o zamă brunetă, friptura e gata. Pentruca zama să fie mai gustoasă, mai băgăm ceva și din zama dela murătură (salamură) »din paț«, punem ceva smântână în ea și opărim, scaldăm friptura în zama aceasta plăcută acrie.

Nu există carne în lume mai bună, nutritoare și ușor de mistuit, ca carnea de iepure de casă, bine gătită.

În numerii viitor vom publica gătitura mai multor plese de mîncări gustoase, după cei mai vestiți bucătari.

August A. Nicoară.

BIBLIOGRAFIE.

A apărut No. 302 din „Biblioteca pentru toți”. »ECUBA« tragedie de Euripide, tradusă în versuri de D-nu Eug. Dinescu, profesor. De vânzare la toate librăriile pe prețul de 30 de bani.

Ideea D-lui Eug. Dinescu de a traduce această frumoasă tragedie a Shakespeareului antichității — în versuri foarte curgătoare și într'o frumoasă limbă românească — e cât se poate de bună, de oarece din cei trei mari poeți tragici greci, Euripide e acela care se apropie mai mult de realitate și redă adevăratul caracter al tragediei, ager observator al firii omenești până în adâncimile ei și în deosebi al pasiunilor, Euripide ne produce o puternică emoție prin modul cum prezintă pe scenă turburarea simțurilor, anihilarea voinței prin pasiune, amețeala fericirii închipuite și urmată de căință ori desperare, imaginea înfricoșată a rațiunii abătute sau distinse de nenorocire și mai ales caracterul, natura femeilor, pe care ni le prezintă când pline de o nețărmită pasiune, când de o rară gingășie.

Dacă adăogăm și tablourile admirabile prin pateticul și adevărul lor și faptul că tragedia »ECUBA« arată prea marile suferințe ale reginei troene cu acelaș nume, care în aceeași zi e silită să îngroape corpurile a doi copii ai săi morți în chip nefiresc (rezumatul mai lung al piesei e în capul traducerei) ușor se poate înțelege că această dramă poate fi citită cu folos de oricare persoană iubitoare de literatură și ea poate fi pusă fără nici un pericol și în mâinile tineretului.

A apărut No. 324—325 din „Biblioteca pentru toți” cuprinzând: București-Cairo, note de călătorie de d-r C. I. Istrati.

În volumul acesta d. d-r C. I. Istrati și-a descris impresiile primite în cursul unei călătorii dela București la Cairo făcută în iarna anului 1906. Multora le plac călătoriile, puțini însă știu să tragă din ele tot folosul ce se poate trage. D. d-r Istrati este unul din acei rari observatori cari știu să călătorească cu tolos, și cari socotesc o călătorie ca un minunat prilej de studiu. Prețul 60 bani. De vânzare la toate librăriile.

A apărut No. 318 din »Biblioteca pentru toți« Tannhäuser sau Lupta cântăreților de la Wartburg, dramă muzicală în 3 acte de Richard Wagner, traducere în metru

Traducerea e de ajuns să spunem că e făcută de cel mai talentat dintre tineri noștri poeți, de d. St. O. Iosif pentru a fi o cheazășie că e desăvârșită.

Prețul 30 bani, și se află de vânzare la toate librăriile. Catalogul complet al »Bibliotecei pentru toți« ce cuprinde peste 230 volume apărute a se cere Libr. Alcalay la București.



20 Scroafe de câte 2 ani **===== rasa Mongoliță. =====**

se află de vânzare dă-
 rabul cu micul preț de
 60 cor. la dl proprietar

Pompeiu Baci, în Sajó-Solymos
 ===== u. p. Nagy-Sajó. =====



„ARENA“

ORGAN CENTRAL DE ANUNȚURI ÎN DEVA.

Apare la 1. și 15. a fiecărei luni.

Abonament pe an 2.— cor., pe jumătate de an 1.— cor.

Ar fi de dorit, ca fiecare econom, meseriaș, negustor, întreprinzător, preot, învățător, oficial de ori-ce categorie, meseriaș și lucrător, ori-ce întreprindere privată ori publică, băncile noastre : toți, cari avem ceva afacere de câștig, să prenumărăm acest prea folositor organ de anunțuri.

„Arena“ apare în limba română, ungurească și nemțească. Pentru taxe mici de câte 1—3 coroane ea publică ori-ce anunț în 3 limbi. Ea **mijlocește** ori-ce afacere de câștig între cetățenii de deosebite limbi.

Cine are fân, bucate, lemne, vite, pari sau alți articli de vânzare, ori caută spre cumpărare : așteptați din »Arena«. Cine are de arendă, caută de lucru ; lucrătorul, care caută pâne, publice în »Arena« din Deva.

Rugare publică. Onorații abonenți vechi sunt rugați : a ne trimite nr.ii 17. 18. și 49 din 1906 ai «*Bunului Econom*», ca să i putem trimite administrației domeniilor coroanei române, pentru ca să-și poată întregi și lega colecția știrbită prin neprimirea acelor 3 numeri. Bucuros restituim prețul, ce ni s-a cerut. Trecând «*Bunul Econom*» abia cu 1 Decembrie 1907 la Deva, deși nu sunt responsabili pentru greșala de atunci a poștei ori administrației acestei foi, totuși simțim o solidaritate morală pentru cele din trecut și mult am dori, să putem repara chiar și o veche greșală. Întrucât nu ne-ar succede aceasta, cerem scuzele noastre. Domnii abonenți, să binevoiască a reclama îndată orice ne-regularitate, pentru-ca s'o lecuim.

Administrația «Bunului Econom»

Redactor responsabil: AUGUST A. NIÇOARĂ.

TIPOGRAFIE ROMÂNEASCĂ în DEVA.

Aducem la cunoștință Onoratului public din loc și jur, că am deschis o întreprindere românească de tipografie sub numele:

Tipografia „Sfântul Ioan“

a băncii industrial-economice „Industria“

strada Săcuilor nr. 18.

Arangiată fiind cu cele mai moderne litere și cu cel mai fin material, își recomană on. public spre binevoitoarea atențiune și părtinire tot soiul de lucrări atingătoare de această branșă, promițind executare cu gust estetic, urgent și cu prețurile cele mai moderate precum:

Tipărituri pentru bănci:

Bilanțe --- Tabelării --- Registre

Protocoloale Liste de escompt etc.

Toate tipăriturile necesare băncilor

--- le executăm prompt și ieftin. ---

Lucrări colorate precum:

Invitări pentru petreceri, pentru

cununii, bilete de logodnă, cărți

de vizită, etc., cu prețuri moderate.

Tiparul tipografiei „Sfântului Ioan“ în Deva.

BUNUL ECONOM

REVISTĂ PENTRU PROGRES ECONOMIC, SOCIAL ȘI CULTURAL

ABONAMENTUL:

Pe an cor. 5; pe jumătate an cor. 250.
Pentru România 15 lei pe an.

INSERTIUNILE:

să socotesc după tarifa, cu prețurile
cele mai moderate.

Abonamentele și inserțiunile să plătesc totdeauna înainte.

CUPRINSUL.

	Pagina
1. „Banca culturală” de Dr. E. Miron Cristea	1
2. „Industria”, bilanț Pe luna Aprille	5
3. „Cidraii” (Vinul de mere) de G. G. Ionescu.	7
4. „Manipularea laptelui” de Ghimbășanul	9
5. „Apel către publicul românesc” de Ioan Baciu	11
6. (Economie) „Stărpirea gândacilor de Maiu”	12
7. „Sfaturi economice”	14
8. „Bibliografie”	16
10. „Inserțiuni și reclame”	18

Rugăm On. Redacțiunii a trimite schimbul feilor direct redacțiunii „Bunului Econom” în Deva.

Banca culturală.

În ședința de Sâmbătă a sinodului arhidiecezan, deputatul Dr. *Miron E. Cristea* a propus înființarea unei bănci mari culturale. Ideea a fost primită cu aprobări generale din partea sinodului și propunerea a fost predată conzistorului, spre studiere. Textul propunerii e următorul:

Biserica noastră credincioasă română din patrie — în urma greutăților cu cari a avut să lupte în cursul veacurilor, — n'a fost în stare, să creeze pe sama credincioșilor ei toate acelea instituțiuni culturale, umanitare și de filantropie, prin care să-și împlinească în măsură mai simțită înalta-i misiune, indicată în cuvintele evanghelice ale lui Christos, că *pe cel gol să-l îmbrăcăm, pe cel flămând să-l saturem, pe cel bolnav să-l cercetăm, pe cel setos să-l, adăpăm cu apa vie a credinței, pe cel rătăcit, să-l întoarcem*

la calea cea dreaptă a mântuirii, pe cel cuprins de besna întunerecului să-l aducem la lumina cunoștinței etc.

În întreaga mitropolie cu peste 1 milion și 700,000 suflete abia avem 3 seminarii, un liceu o școală reală și comercială, un singur gimnaziu și nici un internat de băieți, nici un institut de creștere pentru orfani, nici un spital. În arhidieceză n'avem nici o mănăstire.

N'avem un atelier pentru ornate și icoane bisericesti încât industriași necreștini și străini ni-au corcit în mod rușinos pentru noi bisericile noastre strămoșești.

N'avem o fabrică pentru facerea luminilor de ceară, prescrise în biserica noastră.

N'avem cuvenitele mijloace bănești pentru retipărirea tuturor costisitoarelor cărți rituale, a unei biblii pentru popor și a unei biblioteci religioase.

N'avem suma de lipsă pentru întemeierea unei școale de cântări, cari au un rol atât de important în viața noastră religioasă.

Mai presus de toate n'avem puterea de a susține înșine școalele noastre primare din parochii și de a salariza catichetii noștri dela diferitele institute străine.

Cu un cuvânt, ne copleșesc o mulțime de lipse.

Astfel să face, că poporul nostru e înapoiat și nu poate da înainte cu aceeași iuțală, ca și credincioșii celorlalte biserici dñn țară.

Drept aceea, *considerând aceste indispensabile trebuințe dela împlinirea cărora atârână viitorul bisericei și al credincioșilor ei:*

Considerând îndatorirea, ce o impune sinodului eparhial punctul 8 din § 96 al «Statutului organic», care înșiră între agendele sinodale și: *Îngrijirea de a afla mijloacele spre înaintarea culturii și a creșterii tinerimei școlare și pentru delăturarea pedecilor în această privință».*

Considerând, că biserica noastră, atât dela centrul arhidiecezei, cât și din singuraticile parohii are un capital, ce atinge milioane, plasat pe la diferitele institute de credit și economii, unde — *fructificând în favorul bisericii proprietare numai cu 4—5%* — *formează un mijloc puternic pentru sporirea dividendei acționarilor particulari.*

Considerând, că câștigul acelor bănci, respective al acționarilor lor, pe urma capitalelor bisericesti încredințate lor, calculat d. e. și numai pe 10 ani, să urcă la *suma de mai multe sute de mii, cari — dacă s'ar vărsa în casa eparhială a bisericii — ar putea servi la acoperirea unor însemnate trebuințe bisericesti culturale.*

Considerând, că — oricât ar fi de ideale scopurile urmărite de biserică — fără a ne folosi și noi de mijloacele, ce ni-le oferă progresul științei financiare, cu greu vom putea da înainte pe calea spre acele ideale:

Eu aflu de cel mai real mijloc pentru sporirea venitelor bisericesti, mijloc pe care îl putem crea fără opintiri fantastice, ci numai pe lângă oarecare bunăvoință și însuflire pentru binele nostru obștesc, a întemeia o mare

Bancă culturală,

cu un capital social, procurat dela toți frunțașii bisericii noastre, cari cu considerare la misiunea sublimă a acestui institut, ar avea să se mulțamească cu o dividendă minimală de 4—5%; iar celalalt câștig să se pună la dispoziția superiorității bisericesti spre întemeierea unui fond, sau pentru acoperirea curentă a trebuințelor ei culturale.

Sediul băncii ar fi unul din orașele, care s'ar afla mai potrivit pentru aceasta. Eventual s'ar putea preface una dintre băncile existente în bancă culturală.

Având în vedere, că în cele rotund 1000 comune din arhiepiscopia Transilvaniei, cu o mulțime de preoți, învăță-

tori, avocați medici, profesori, industriași, comercianți și alți fruntași, ș'ar putea cu oarecare stăruință procura întreg capitalul social de lipsă, chiar și până la un milion coroane.

Având în vedere, că bisericile — ca atari n'ar risca nimic, dacă ar încredința capitalul depus azi la alte bănci, la banca culturală, care operează în favorul lor și care — având o conducere cât se poate de solidă — ar sta sub controlul mai nemijlocit al superiorității bisericesti.

Având în vedere, că o bancă analogă din nemijlocita noastră apropiere, cu un capital social deabia 10.000 cor. a ajuns a da anual pentru scopuri culturale 2—300.000 coroane.

Având în vedere, că o asemenea instituțiune cu scop atât de mareș pentru ridicarea morală și culturală a unei părți însemnate din cetățenii țării ar reprezenta o misiune din cele mai patriotice și deci trebuie să întîmpine cea mai largă bunăvoință, nu numai din partea fiilor bisericei noastre, ci și din partea organelor statului.

Deci, după toate acestea, întemeiat și pe cuprinsul § 135 din «Statutul organic», care între altele impune consistorului eparhial, ca senat episcopesc, a «*nisui pentru sporirea averii, făcând în această privință propuneri sinodului eparhial... și pentru elocare fructiferă a banilor disponibili la cassa de păstrare... etc*»

Propun:

Să fie îndatorat consistorul arhidieceșan a studia cauza întemeierii unei asemenea bănci culturale, reclamând sfatul binevoitor al fruntașilor bisericei noastre și opiniunea acestor nepreocupați financiari specialiști, pe cari va afla de bine ai consulta, iar rezultatul la care va ajunge să-l prezenteze acestui sinod în una din sesiunile viitoare.

Dr. E. Miron Cristea

deputat.

„Industria“

bancă industrial-economică, societate pe acții în Deva
contul-bilanțului.

Active	Cor. fill.
Casa în numărar	716.68
Efecte Acții	275 —
Imprumuturi pe cambii cu giranți	137181.40
Împrumuturi pe cambii cu acoperire ipotecară	28465 —
Comerciale	357.60
Tipografia	22000 —
Mobilier	1235.10
Spese de fondare	2828.26
Timbre anticipate	11.08
Conturi curente	14886.91
Proteste	102.25
Diversi debitori	3524 —
Suma:	211583.28

Pasive	Cor. fill.
Capital social	100000 —
Fond de rezervă	7880.87
Fond de siguranță	950.64
Fond special de rezervă	555.84
Cambii reescomptate	75251 —
Depuneri spre fructificare	16217.40
Dividende neridicate	1826.50
Pro-Diverse	1111.99
Deposit de casă	2108.01
Cancelaria advoc.	1734.23
Co Curent	1352.18
Venit brut	2594.63
Suma:	211583.28

Contul Profit și Perdere.

Spese	Cor. fill.
<i>Interese:</i>	
pentru depuneri spre fructificare	6·41
pentru cambii, reescomptate	2673·63
<i>Spese:</i>	
a) salarii	933·32
b) chirie	75—
c) porto	97·38
d) diverse	1086·51
Venit brut	2594·63
Suma:	7466·88

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Venite	Cor. fill.
<i>Interese:</i>	
dela Imprumuturi pe cambii cu garanți . . .	3073·25
" " pe cambii cu acop. ipot. .	1071·08
Proviziuni	1154·76
Diverse	2167·79
Suma:	7466·88

Deva, la 30 Aprilie 1908.

August A. Nicoară,
director general.

Nicolau Igna,
cassar.

Vancu,
comptabil.

Cidrul.

(Vinul de mere).

O problemă de cea mai mare însemnătate la noi este înlocuirea rachiului cu o beură, care să fie plăcută, ieftină și în același timp igienică. Berea se știe că nu se poate împământeni la țară, ea e pe de altă parte, cu mult mai scumpă.

O beură minunată, care însă s'ar putea răspândi și la noi, și care ar da un nou impuls pomiculturei este *cidrul*, sau vinul de mere, care e atât de răspândit în nordul Franței, și în anumite regiuni ale Germaniei ca Württembergul de pildă.

E o beură răcoritoare cu 3—4% alcool, cu un gust foarte plăcut, acrișor înțepător, care amintește pe acel al vinului și cu foarte bune însușiri digestive.

Răspândirea «cidrului» ar îndepărta de pe piață o parte a rachiului.

Pentru a pregăti «cidrul» se întrebuintează cu succes varietățile de mere acrișoare, zămoase, cari se coc în toamnă.

Modul de preparare este cât se poate de simplu și poate fi încercat ori unde, fără a fi nevoie de cunoștinți speciale cu siguranță aproape absolut a succesului.

Merele sunt scuturate în mod obișnuit, adunate în coșuri și lăsate 6—10 zile să stea într'un loc care să nu fie nici umed, nici neaerizat. Se înțelege, că merele stricate trebuiesc din capul locului îndepărtate.

După-ce au stat 6—10 zile merile sunt măcinate în mori foarte simple, care au asemănare cu mașinile de dejghecat porumbul. Ele sunt strivite între două cilindre care se învârtesc în sens invers și a căror dinți se îmbucă unii între alții. Pentru ca bucățelele sfărâmate să alunece

bine dintre cele două cilindre se toarnă în coșul mașinei câte puțină apă, care are și rolul de a dilua sucii din mere, care alt-fel ar fi prea cencentrat și prea bogat în zahăr.

După ce au fost astfel măcinate, fărîmăturile de mere se storc într'o presă obișnuită de vin; iar mustul obținut se toarnă direct în butoaie, care avem grije să nu le umplem de tot.

Fărîmăturile din care s'a stors mustul se pun din nou într'o puțină, după-ce au fost întâi amestecate și frământate cu mâinile în coșuri, pentru a nu rămâne pre îndesate și lipite unele de altele. În puțină în care au fost pusă să toarnă din nou apă, atât până când ea iese d'asupra din fărîmituri, 100 kilograme de mere dau până la 80 litri de must curat, la care se mai adaogă 40—50 litri de apă. În cantitatea această se cuprinde apa pe care o turnăm în puțină peste fărîmiturile stoarse de suc, cum și apa turnată la măcinatul merelor.

Fărîmăturile se lasă să stea în puțină ast-fel, una ori două zile, până ce se umflă bine cu apă. Atunci sunt din nou presate, iar sucii obținut, natural foarte sărac în pricipii specifice și în zahăr, se toarnă în vasele, pe care avusesem grije să nu le umplem cu totul.

Fărîmiturile ce rămân de la această a doua presare se întrebuințează ca hrană pentru vite.

Vasele pline cu must rămân desfundate în pivniță unde începe fermentația. Ea poate fi accelerată adăogând o mică cantitate de must fermentat sau de drojdie de vin (tatrat de potasiu) Într'o pivniță bună fermentația e normală.

O parte din cidru curge din cauza fermentărei, peste vrană; vasul trebuie însă umplut mereu. După 2 săptămâni faza principală a fermentației e terminată. Vasele se mai

pot însă lăsa nefundate definitiv o lună și mai mult, după aceea vrana se infundă și cidrul complet preparat se scoate pe slavină ori cep. Bine infundat într'o pivniță bună cidrul se poate păstra ani de-a rândul. Insușirile lui se îmbunătățesc cu vârsta ca și la vin.

Dacă se observă ceva anormal, un început de fermentație vătămătoare, cidrul se pitrocește tocmai ca și vinul.

Tot în felul acesta se prepară cidru din pere. Sunt varietăți de pere care dau un cidru limpede de culoarea șampaniei, foarte plăcut la gust, și foarte bogat în bioxid de carbon, când e potrivit preparat.

Cidrul e ieftin, în Württemberg costă 20 bani litru, el nu lipsește din nici o casă țărăneasă. Ar face merite vrednice de laudă acel ce l'ar putea împământeni și la noi.

BCU Cluj / Central University Library G. G. Ionescu.

Manipularea laptelui.

Sunt unele lucruri ce aparțin economiei casnice pe cari economul gospodar este neapărat de lipsă a le ști. Multe lucruri mai mărunte sunt adeseori trecute cu vederea, deși ele în sine își au valoarea lor. Prin articolul de față ținem de bine a anticipa unele amănunte despre *manipularea laptelui*. Este bine a se ști, că dacă vasele (oalele) în cari se pune laptele, nu sunt bine opărite și spălate, apoi se strică laptele, când îl ferbem se face jintită, și apoi laptele dulce scade din preț. Laptele dulce să nu să țină nici odată în odăi în care zac bolnavii, sau acolo unde grasează epidemie, precum este boala de grumaz, oftică ș. a., deoarece laptele dulce are însușirea, că atrage la sine toate miasmele din aer, care apoi inficiat de aceste miasme devine stricăcios sănătății. Sunt casuri cari se întâm-

plă zilnic, că prin gustarea laptelui molișit de miasmele diferitelor boale s'au incubat și lătit nenumărate morhuri, cari, au curmat fără milă firul vieții a sutelor de oameni.

Este lucru în de obște cunoscut, că vacile sunt expuse la oftică, care provine de acolo, că ținem vacile în grajduri murdare ori că le dăm apă rece se bea, când sunt ostenite și asudate. Se întâmplă de multe ori, că și nutremântul muced și stricat are cea mai rea înfrăunță asupra vitelor cornute. Precum omul se bolnăvește de o mâncare pe care o mănâncă în silă, tot așa se întâmplă și cu animalele.

Nutrindu-ne cu lapte dulce dela vacile ofticoase acela e foarte primejdios pentru sănătatea noastră, chiar din motivul acesta este a se face atent poporul asupra acestui fapt. Din laptele dulce provenit dela astfel de vaci, să se facă brânză sau caș, care apoi nu este primejdios sănătății noastre considerând, că acreala din lapte nimicește cu desăvârșire germenii unei boale.

Mulți sau obicnuit, că atunci, când voiesc a mulge vacile, aruncă vre-o câțiva stropi de apă pe ugerul vacii și cu aceea începe a mulge. Aceasta nu este de ajuns. Când mulgem vacile sau oile trebuie mai întiiu, să spălăm ugerul bine de murdărie cu apă caldută, căci altcum toată murdăria de pe uger să strecură în lapte, pe care îl murdărește și îi dă un gust rău, și apoi un astfel de lapte nu prea are căutare, stiut fiind, că laptele acela murdărit capătă o culoare vânătă gălbinie, ceace apoi strică prețul laptelui.

La mulsul vacilor sau oilor se recere de trebuință amândouă mâinile în scopul acela, să prindem ugerul țâțele cu ambele mâni, ear vasul în care mulgem îl așezăm jos pe pământ, ori pe un scăunel chiar sub ugerul vitelor, pentrucă, dacă mulgem numai cu o mână și cu cealaltă ținem șustarul sau alt vas, ce va fi la îndemână, atunci

vaca *nu sloboade* laptele tot, ci numai pe jumătate, din pricină, că ugerul vitelor este așa întocmit, ca canalurile de lapte în uger se varsă cu îmbelșugare numai atunci când apăsăm — stoarcem — deopotrivă ugerul întreg. În timp de vară se recere mai multă grige din partea aceloră cari au de a face negoț cu lapte. Este bine dacă în toată comuna se găsește o societate de lăptărie, care se adune laptele dela locuitorii din comună. În România de mult sunt înființate lăptării, cari trag frumoase venite în urma acestei întreprinderi. La noi încă s'a pornit în timpul din urmă un curent p ntru înființarea de lăptării la sate și la orașe. La Români până acum — între noi fie zis — este prea puțin dezvoltat sentimentul de întreprindere.

Ghimbășanul.

Apel către publicul românesc!

Venitul curat de la broșurele mele ce le-am pus în vânzare «Prospectul» cu 2 coroane și «Regulamentul» de teatru cu 1 coroană, lam oferit întreg pe sâma Tovărășiei Teatrale de aici, carea chiar, acum edificeă un teatru popular cu trei rânduri de loje și o galerie unde încap peste 200 spectatori.

Teatrul e ajuns deja sub acoperemânt, dar, până la deplina lui gătire să recer încă multe spese.

De aceia sum prea încredințat, că nu Vă ve-ți supăra pentru că îndrăsnesc de a vă aduce aminte, ca să trimite-ți și Dumneavoastră prețul broșurei, ce a-ți binevoit a primi, căci acum are Tovărășia noastră teatrală mai mare trebuințe de ajutor bănesc.

După inaugurarea teatrului am să public o dare de samă amănunțită despre toate spesele și venitele clădirei

precum și fotografia teatrului, atât a interiorului cât și a exteriorului.

Totodată vă rog de-a propaga în cercul cunoștințelor Dvoastre lățirea acestor broșuri pentru care bunăvoință anticipativă vă mulțămesc.

Cu deosebită stimă

Ioan Baciu,

*preot în Șoimuș, în Sajó-Solyms,
u. p. Nagy-Solyms.*

ECONOMIE

Stărpirea gândacilor de Maiu.

Cu privire la stărpirea gândacilor de Maiu punem în vedere următoarele:

Art. de lege XII din 1894 despre poliția de câmp în §ul 50 orânduiește, ca în mod corăspunzător să se stărpiască gândacii de Maiu când se ivesc în masse mari. Ceice nu s'ar supune orânduielilor din §-ul de sus, după §-ul 95 lit. k. al acelei legi, se pedepsesc cu sume până la 100 cor.

În țara noastră, afară de locurile muntoase, se dezvoaltă gândacii de Maiu așa, că la noi se ivesc în masse tot în al 3 lea an și adecă în acei ani, cari se pot împărți cu 3, cum a fost anii 1896, 1899, 1902 și 1905, și acum e și 1908 anul gândacilor de Maiu.

Feliul stărpirei gândaciilor de Maiu este adunatul și stărpirea lor. Adunatul gândacilor trebuie început îndată după ivirea lor, pentruca să fie stărpiți înainte de ouat.

Dupăce în zile cu soare gândacii zboară cătră sară, adunatul e bine să se facă dimineața sau în zile nouroase, pentrucă atunci mai ușor se pot scutura de pe pomi. Pe

pomi singuratici sau pe pomi dela marginile plantațiilor se grămădesc mai ales gândacii de Maiu.

Drept indemn pentru stârpire e bine ca adunătorii de gândaci să fie plătiți, și anume după mulțimea gândacilor adunați, în chilograme sau litre (un kgr. cuprinde cam 1069 gândaci). Pentru curățirea pomilor roditori să se iee zileri, cari însă e bine să fie supraveghiați ca să nu facă sticăciuni. Gândacii se scutură de pe pomii mici, iar la scuturatul crengilor de pe cei mari se folosesc cârlige. Dacă între adunători sunt feciori tineri, aceștia urcându-se pe pom pot scutura fiecare ramură. Scuturatul pomilor să se facă cu putere și numai în intervale scurte (zmăcindu-se), ca gândacii să cadă deodată jos, deoarece scuturându-se numai încet, gândacii, cari se țin bine de ramuri, nu cad jos.

Gândacii să se adune în, oale de pământ pe dinlăuntru smălțuite și cuprinzând până la jumătate apă. Din oale să se pună în vase mai mari (butoaie, căzi pe jumătate cu apă), sau în saci.

Gândacii de pe pomii de pe lângă drumuri pot fi călcați cu piciorul, iar cei adunați în căzi pot fi opăriți și goliți în gropi, cari apoi se astupă cu pământ. Gândacii adunați în mulțime mare pot fi folosiți de gunoiu și adecă în felul că se amestecă cu pământ, cu var nestins, cu rămășițe de turfă, aceasta pentru curățirea gândacilor morți de mirosul lor. Pentru stârpirea gândacilor de Mai se mai recomandă și stârpirea prin zileri a larvelor aflătoare în pământ și cari se pot adună după plug. Larvele încă pot fi folosite sau ca nutremânt pentru galițe, sau ca gunoiu.

Punem la inima obștei noastre aceste îndrumări folosite.

Sibiiu, 17 Aprilie 1908.

Comitetul central al «Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu».

Pant. Lucașu
prezid.

Victor Torodăștanu
secretar.

Sfaturi:

Untul rânœed se poate lipsi de rânœezalã, dacã il tãiem feliuœe mici. Aceste se pun întrun vas cu apã, în care demainainte topim sare și sodã (bicarbouat, sodã gãsim în farmacie) În apa astfel pregãtitã spãlãm bine feliuœele de unt. Dupã asta punem întralt vas apã la care adaugem pentru fiecare litru da apã 125 gr. sare, 120 gr. zãhar și 48 gr. salitrã și apoi punem în apa astfel pregãtitã felinœele de unt de-a moi, ținãndule astfel în decurs de 12 oare. Ie urmã frãmãntãm untul în multe rãnduri de ape, aœa cã în urmã de tot frãmãntãm untul fãrã de apã, punãnd pentru fiecare kgr. de unt, 6 dkgr. sare. Astfel untul va avea gust bun.

*

Rugare. Stimaœii economi, cari au avut prilej a sãmãna sãmãntã de napi oltoitã (impregnatã), sunt rugaœi, ca. sã-și facã observaœiunile lor direct la firma Mauthner Ôdôn, mare comerciant de sãmãnte în Budapesta, Rottenbiler utcza 33 sz. Deoarece firma Mauthner din punct de vedere al curatului adevãr cãt și din punct de vedere al interesului general are mare lipsã de aceste experienœe. Onoraœii cumpãrãtori sunt rugaœi, sã-și trimitã observaœiunile lor în decurs de 8 zile pe o corespondenœã.

*

Pentru spãlatul rufelor Punem în 5 litre apã clocotindã un $\frac{1}{2}$ kgr. var nestins și $\frac{1}{2}$ kgr. sodã pentru spãlat. Astfel, dupãce s'a limpezit apa o vãrsãm aœa limpede în un alt vas. Din apa asta apoi de cãteori vei avea lipsã de o apã de spãlat, turnãm în ea cu o olcicã de 2—3 deci. Amestecãtura aceasta înãlbeœte foarte frumos rufele, fãrã de-a fi stricãcioasã.—

*

Proba laptelui. Că este în lapte pusă apă sau nu, ne putea încredința prin proba următoare: cufundăm în vasul cu lapte un ac curat și lung, încetul și oblu în sus îl scoatem iarăși. Dacă laptele e curat, atunci rămâne vre-un picur de lapte pe ac sau în capetul acului, dacă însă laptele curat e amestecat cu apă etc. etc., laptele, respective picurii de lapte numai decât curg în jos așa, că acul îl scoatem din lapte curat cum a fost.

*

Când nu nise vor îngălbeni albiturile? Albiturile atunci nu nise vor îngălbeni spălându-le, dacă în cea de pe urmă apă vântată, sau în întăriața cu care le întărim aceste, vărsăm un amestec de spirt și olei de terpentin astfel, că întrun ciubăraș cu apă vărsăm cam 2 lingure din acest amestec. Amestecul acestor două e a se face, că 3 părți se fie spirt, iar 1 parte numai terpentin. În un pod de casă luminos, cu bună seamă se vor usca mai albe albiturile, decât întrunul întunecos. — Amestecul amintit nu este stricător albiturilor, precum este de stricăcioasă înălbirea prin chlor; din cauza aceasta recomandăm pentru înălbire folosirea amestecului de spirt și terpentin.—

*

Vinețirea albiturilor. Vinețeala, înainte de-a-o topi în apă rece, trebuie topită totdeauna în apă ferbinte. Astfel vom fi siguri, că nu se fac pete vinele pe albituri.

BIBLIOGRAFIE.

Cristos a înviat! — Sub acest titlu a apărut într'o frumoasă broșură de 20 pagini eselența profesiune de credeu, a d-lui Aurel C. Popovici, publicată în «Sămănătorul» de Paști: Credința Părinților nostri. Broșura, scoasă în editura «Răvașului» pentru a da și la noi o întindere

mai largă ideilor bune, se imparte gratuit. Ca semn de aderență la acest limbaj credeu de Român cult și creștin luminat, ofertele benevole se primesc în folosul școlii din Cluj, la redacția «Răvașului»

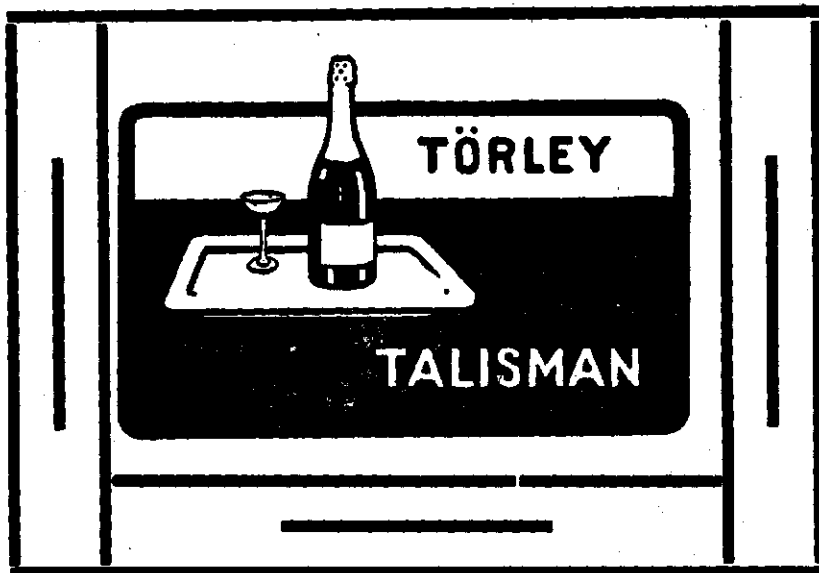
«*Ușa îndurării*» O prea frumoasă iconiță a Maicii Domnului, lucrată în stil antic oriental, provăzută pe dos cu o potrivită rugăciune, a pus în vânzare d-l Dr. Iuliu Florian, secretariul reun. Femeilor «S. Maria» din Cluj. Este potrivită pentru premii la copii, din prilejul examenelor ori alte ocazii serbătorești. Prețul unei bucăți 8 fileri. La comanda de peste 20 bucăți 7 fileri și porto poștal. Se vinde în favorul cantinei școlare, menită a se înființa la toamnă, pe lângă școala română din Cluj.

«*Biblioteca pentru toți*» Publicație de popularizare peste 220 numere apărute până acum a câte 50 bani numărul. Ultimele volume puse în vânzare 305—306 Gane, Novele. I. 0,60 307—310 Sienkiewicz. Quovadis. (Roman) 311 Conan Doyle, Aventurile lui Scherlok Holmes. 0,30 312 Dh. Dikes. O noapte de crăciun. 313 Victor Hugo. Ultima zi a unui condamnat, 0,30 314 Guy de Maupassant. Nuvele Alese. 315 Camille Flammarion. Ce e viața? 316 Vlahuță. A. Din durerile Lumei. 317 Gogol. O noapte de Mai. 0,30 318 R. Wagner. Tannhäuser (Dramă) 0,30 319 A. Vlahuță. nuvele. 0,30 320—321 Goethe. Faust tragedie 322—323 V. Alexandri. Despot Vodă 'legenda istorică în versuri, 0,60 324—325 Dr. Istrati. București Cairo note de Călătorie. 0,60 326—327 Duiliu Zamfirescu. În războiu 0,60 Cererile însoțite de valoare în mandat p. se expediază franco de către *Librăria editoare Leon Alcalay la București.*

A apărut No. 317 din «Biblioteca pentru toți» cu *O Noapte de Mai* a celebrului scriitor rus Nicolae Gogol. traducerea se datorește D-lui Virgil Caraiivan. Oricine dorește să cunoască viața câmpenească a cazacilor agricultori, care

seamă așa de mult cu traiul liniștit și pașnic al țăranilor noștri moldoveni, poate ceti această frumoasă povestire, care e tradusă într'o limbă literară curată și curgătoare de cunoscutul prozator popular. Prețul 30 de bani. Se află de la toate librăriile. Catalogul complet al acestei «Biblioteci pentru toți» ce cuprinde peste 330 de numere a se cere *Librăriei ALCALAY — București.*

Ce e viața? Ilustrul savant astronom Camille Flammarion s'a ocupat cu popularizarea tuturor științelor, de oarece din rezultatele lor și-a scos principiile sale filozofice. Flammarion a popularizat științele naturale, manifestațiunile vieței la plante, căci după dânsul și plantă e o ființă, uneori mult mai sensibilă de cât o ființă omenească. Insectele, păsările, de asemenea au preocupat mult pe acest savant francez. În «Ce e viața», «Biblioteca pentru toți» a strâns la un loc studiile principale ale lui Flammarion asupra manifestațiunilor vieței. Într'un mic studiu final, Flammarion pune apoi în discuție un subiect foarte palpitant. Este creațiunea logică, sau nu? Este viața o simplă întâmplare, sau manifestarea evidentă a unei puteri de care noi nu o putem pricepe? Flammarion e mai ales cel mai strălucit educator al tinerimei, pe care o învață nenumărate lucruri, pe cari alți savanți le țin numai pentru dânsii. Recomandăm dar cititorilor noștri d'ași procura această broșură ce costă 30 bani, și se află de vânzare la toate librăriile din țară. Catalogul complet al acestei «Biblioteci pentru toți» a se cere gratis la Librăria editoare Alcalay, București.



Cruce (stea) dublă electro-magnetică.

Patent Nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta.

vindecă și înviorază

Deosebită atențiune
rării, că acest aparat
de 20



Nu e mijloc secret

pe lângă garanție.

e a se da împreju-
vindecă boale vechi
de ani.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulației sângelui, anemie, amețeli, fiituri de ureche, bătăie de inimă, sgârçiuiri de inimă, asma, auzul greu, sgârçiuiri de stomac, lipsa pofter de mâncare, receală la mâni și la picioare, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenza, pinsomnie, epileisia, circulația neragulată a sângelui și multor altor boale cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. In cancelaria mea se află atestare incurse din toate părțile lumii, cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestare. Acel pacient, care in decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul »Volta« deoare-ce „Ciasul-Volta“ atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu e in genere cunoscut, apreciat și cercetat. Deja estinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă indeosebi

Prețul aparatului mare e 8 cor.

folosibili la morburii cari nu sunt
ma vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e 6 cor.

folosibil la copii și femei de
constituție foarte slabă.

Expedițe din centru și locul de vânzare pentru țeară și sireinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V/24. Strada Vadász, 34. colțul.

Înainte
 de a face: personal, obiecte,
 sau zidiri un 1-52 (2)
CREDIT
 adresați-vă direct la mijlocitorul
MELLER L. EGYED
 BUDAPESTA
 IX., Lónyay-utca 7., (Telefon-
 Interurban 46-31)
 care la dorință va servi
 onor. publico cu servi-
 pecte gratuite



20 Scroafe de câte 2 ani

==== rása Mongoliță. =====

se află de vânzare dă-
 rabul cu micul preț de
 60 cor. la dl proprietar

Pompeiu Baciú, în Sajó-Solymos

==== u. p. Nagy-Sajó. =====

3-3



„ARENA“

ORGAN CENTRAL DE ANUNȚURI ÎN DEVA.

Apare la 1. și 15. a fiecărei luni.

Abonament pe an 2.- cor., pe jumătate de an 1.- cor.

TIPOGRAFIE ROMÂNESCĂ în DEVA.

Aducem la cunoștință Onoratului public din loc și jur, că am deschis o întreprindere românească de tipografie sub numele:

Tipografia „Sfântul Ioan“

a băncii industrial-economice „Industria“

strada Săcuilor nr. 18.

Arangiată fiind cu cele mai moderne litere și cu cel mai fin material, își recomană on. public spre binevoitoarea atențiune și părtinire tot soiul de lucrări atingătoare de această bransă, promițind executare cu gust estetic, urgent și cu prețurile cele mai moderate precum:

Tipărituri pentru bănci:

Bilanțe --- Tabelării --- Registre

Protocoale Liste de escompt etc.

Toate tipăriturile necesare băncilor

--- le executăm prompt și ieftin. ---

..... Lucrări colorate precum:

Invitări pentru petreceri, pentru

cununii, bilete de logodnă, cărți

de vizită, etc., cu prețuri moderate.

Tiparul tipografiei „Sfântului Ioan“ în Deva.

BUNUL ECONOM

REVISTĂ PENTRU PROGRES ECONOMIC, SOCIAL ȘI CULTURAL

ABONAMENTUL:

Pe an cor. 5; pe jumătate an cor. 250.
Pentru România 15 lei pe an.

INSERTIUNILE:

să socotesc după tariful, cu prețurile
cele mai moderate.

Abonamentele și insertiunile să plătesc totdeauna înainte.

Rugăm On. Redacțiuni a trimite schimbul foilor direct redacțiunii „Bunului Econom” în Deva.

Banca culturală.

Răspuns »Revistei Economice«.

„Trebue să ținem samă de categoriile, din cari voim să închiegăm o forță colectivă; să pipăim pulsul lor, să le judecăm cu toată liniștea echilibrul actual și să căutăm pe ce căi să poate ajunge la o legătură trainică”

Octavian Goga.

»Revista Economică», organul financiar-economic al multor bănci românești, să ocupă în nr. 20 dela 17 Maiu a. c. cu propunerea mea, făcută în sesiunea din anul această a sinodului arhidiecezan pentru înființarea unei bănci culturale.

Nu convine firei mele de a intra în polemii, cari ușor pot devia în personalități, pe cari în activitatea mea publică de 14 ani totdeauna le-am ocolit; dară cu toate acestea tonul pentru mine vătămător și deci apărarea demnității mele personale; apoi titlul tendențios »idolul de aur în sinoade», sub care autorul articolului să încearcă a combate minunata idee a băncii culturale, proiectate de mine, precum și iminenta necesitate de-a întrupa, spre binele obștesc această idee, izvorită din o adâncă și

nepreocupată convingere, mă îndatorează a-mi apăra propunerea, combătând argumentele, ce le pune «R. E.» în calea realizării ei.

Autorul articolului — își introduce articolul său cu concluzele, aduse anul acesta în sinodul dela Arad și Caransebeș în chestiunea: «*Să fie sau să nu mai fie pe viitor preoții și mai ales protopopii directori executivi la bănci?*»

Atinsă odată aceasta chestiune, profit de ocazia binevenită de a-mi descoperi părerea, că eu *nu aprob* să fie preoții și protopopii, *nici directori executivi* la bănci, *nici cassari* sau astfel de *funcționari*, ale căror îndatoriri de o parte le aflu *incompatibile* cu chemarea lor preotească, de altă parte reclamă atenția și munca unui om întreg, încât e cu neputință, ca unui astfel de funcționar să-i mai rămână cuvenitul timp fizic și energia de lipsă pentru ocupațiunea sa de căpetenie, care-i dă caracterul de preot.

Eu cred, că asemenea cazuri vor și fi trecătoare. Preoții și protopopii au ajuns, vrând-nevrând, în fruntea unor bănci, fiind acelea întemeiate de ei și având ele lipsă de autoritatea, trecerea și legăturile lor, ca să treacă peste greutatea începutului. Drept vorbind — nefiind acelea posturi la început împreunate cu salare — nici nu se prea îmbulzesc alți inteligenți români, ca să se lupte cu acele greutatea. Mulți au slujit la început chiar gratuit. Mai târziu însă — în măsura în care banca s'a întărit și operațiunile ei s'au înmulțit și complicat — se impune, ca asemenea directori sau oficiali să ajungă tot mai mult la gândul, că *trebuie* să cedeze locul altora. Ba — precum vedem — nici nu prea e lipsă mare, să se gândească înșiși preoții și protopopii la așa ceva, căci — băncile odată pornite și asigurate — se găsesc prea ușor «*advocați*», cari să scoată la iveală această incompatibilitate, cerând dela forul com-

petent scoaterea preoților dela taraba cu banii; având — de sine se înțelege — să urmeze acum înlocuirea lor — în lipsa de oameni specialiști — fie și cu «advocați», pe cari — firește — nu-i poate lăsa demnitatea a primi postul de directori executivi, decât pe lângă un salariu sistematizat și cât de mărișor.

Desvoltarea firească și corectă a lucrurilor nu poate fi alta, decât ca preoții să evite a ocupa asemenea funcții; sau — unde le au — să le cedeze la momentul cel mai oportun acelorora, cari vor ști să conducă institutul și dezvoltarea economică a clientelei spre progres și înflorire; iară membrii din cler să se mulțamească a fi numai *membri ai consiliului de administrațiune*, unde își pot valida experiențele lor economice spre binele obștesc, ținând și la locul acesta îndeosebi cont de trebuințele culturale ale instituțiunilor, pe cari în prima linie sunt datori să apere și întări și cari au sume de bani depuse la acele bănci.

A se retrage însă și din aceste consilii, sau a fi scoși din ele, nu poate fi nici în interesul cauzei economice a poporului nostru și nici a dezvoltării sale culturale, căci — oricum ar fi unii de pesimiști în aprecierea activității clerului pe acest teren — totuși meritele lui nu să pot tăgădă. În lipsa de alți bărbați, cari să apere și pe teren economic, social etc., poporul nostru, care trăiește în referințe de tot excepționale, — mulți preoți s'au luat după cuvântul apostolului Pavel și «*făcându-se tuturor toate*», au început să salveze și pe teren economic, ce le-a fost cu putință, punând o temelie cât de modestă, pe care urmașii lor, mai iscusiți, s'o desvoalte tot mai mult și mai cu succes, fiind specialiști.

*

Trecând «Rev. Ec.» la meritul propunerii mele, — ce-i drept — nu-mi face onoarea de a-mi aminti numele,

dar în schimb bagatelizează întreagă propunerea mea, mă persiflează într'un mod de tot simțitor, numind «foarte sforăitoare» conziderantele din întroducerea și motivarea propunerii mele, iară însași salutara idee a băncii culturale o timbrează cu epitetul de „nerumegată”, dorind ca cei competenți, «după o matură studiere a chestiunii, să pună la dosar propunerea, aptă a periclită biserica».

Ca să merit a fi tractat astfel, autorul articolului avea datorința a publica în «Rev. Ec». întreagă propunerea mea, ca cei ce o cetesc — să nu fie apriori ispitiți a crede, că eu am intenționat într'adevăr a iniția întemeierea unei bănci pur clericale, condusă de cler și de organele bisericesti, de sus până jos»... Dar autorul n'a făcut aceasta, ci a deplasat anume întreagă chestiunea pe un teren, pe care eu nici când n'am pășit, ba nici n'am intenționat a păși. Presupun, că a făcut aceasta intenționat, căci numai așa putea avea oarecare *razim aparent* de a mă combate; ba mai mult, însuși autorul articolului, trăind în Sibiu, *trebută* să știe bine, cumcă nu *fictiva bancă clericală*, visată de d-sa și combătută în articolul «R. E.» este ținta preocupățiunii mele. Dar, de nu făcea așa, de nu deplasa afacerea de pe terenul cel adevărat, *întreg articolul eră de prisos*, căci în fața intențiunii mele, corect înțelese, toate argumentele Revistei se topesc «ca ceara de fața focului» și de dorința caldă și vie a tuturor oamenilor nepreocupați, cari cu adevărat doresc, să aflăm mijloace noi pentru acoperirea leghionului de trebuințe culturale, ce ne complexesc.

Declar deci cu toată hotărîrea, că propunerea mea și scopul, ce urmăresc cu realizarea ideei date, nu numai nu stau «în conflict cu învățăturile lui Cristos», cum afirmă Revista, ci dimpotrivă, izvorăsc din cea mai lămurită și altruistă dorință de a creă pe-o cale sigură și cinstită mij-

loace noi pentru a îndeplini multe din cele mai nobile învățături tocmai ale M. Cristos. Aceasta a putut-o deduce orice om nepreocupat din cuvintele, cu cari în sinod am introdus propunerea și chiar din primele considerante, ce s'au publicat în legătură cu propunera mea.

Am accentuat anume, cum în cursul ultimei sesiuni sinodale s'au scos la iveală din toate părțile mulțimea de lipse, ce le are biserica noastră în munca ei pentru progresul cultural și moral al credincioșilor; am înșirat un pomelnic întreg de trebuințe culturale, *dela îndeplinirea cărora atârnă viitorul nostru*; am arătat, că mucu-i la deget și cuțitul la os, că acum ori niciodată trebuie să trecem dela vorbe frumoase și însuflețitoare la *fapte*; am scos în relief și aceea, că — fiind primejdia mare — trebuie să punem la o parte orice considerante și interese particulare și să stăruim cu toții a *face ceea-ce după împrejurările noastre e cu putință a se realiza*.

Reasumând îngrijorarea, ce s'a manifestat în timpul din urmă în întreaga ziaristica noastră și zbuciumarea atâtor fii vrednici ai neamului întru de a află căi și mijloace pentru salvarea intereselor n. culturale: — mi-am exprimat temerea, că nu vom ajunge la creangă verde cu cele mai multe din mijloacele proiectate de alții, precum sunt: *marcele culturale, darea de 1 cor. de suflet, jertfirea divindendei de pe un an, colecte nouă, taxe de 1/2% pe salariile tuturor, colectare de ouă, etc.* Asemenea mijloace sunt parte fanteziste, neexecutabile, parte pot aduce foloase locale mai mici; dar multele noastre trebuințe nu se vor putea acoperi cu ele, fiind acele trebuințe *statornice*, și deci reclamă sprijin permanent.

Ce om nepreocupat îmi va putea deci lua în nume de rău, că în o asemenea atmosferă, plină de îngrijorare, am îndrăznit și eu a iscodi cu mintea *un nou mijloc*, nu

de natură fantezistă, ci *absolut realizabil* și încă fără nici o jertfă deosebită.

Eu aflu, că așa ceva nu numai nu-i contrar scopurilor, ce trebuie să le urmeze acei membri ai cinului călugăresc, cari sunt între cei dela cărma trebilor noastre bisericești-culturale; ci din contră, asemenea îndeletniciri monahale le țin de o podoabă a călugărilor, cari înțeleg rostul lor în biserica noastră, care trăește în cunoscutele ei împrejurări maștere și grele.

Asigur de altcum pe autorul articolului din R., că dacă — așa fi și eu călugăr dela¹⁾ podromul st. Ioan Botz. din muntele Athos, sau și numai din regatul român, unde biserica ortodoxă este biserică de stat — nu m'ași gândi la înmulțirea venitelor bisericei mele, ca să-și poată cu atât mai ușor împlini măreața misiune bisericească și națională, sau cel puțin nu în asă măsură; ci — cunoscând îndatorirea statului de a pune la dispoziția bisericei toate mijloacele bănești, de cari are lipsă — a-și stărui cel mult, ca ministrul cultelor, să nu uite a lua în bugetul țării pozițiile bisericești de lipsă. Intre astfel de împrejurări ar rămâneă tuturor călugărilor nostri posibilitatea a-și vedea tot numai de psaltire, triod, pentecostariu și de viața sfinților.

Dară chiar și în asemenea situațiune aflându-ne, tot nu aflu de bine, ca biserica se fie de tot aservită intereselor statului, nici chiar atunci, când statul încă-i ortodox. E bine și acolo, ca biserica, în interesul ei, și și în interesul statului însuși, să fie mai independentă.

Iată deci, că și acolo clerul, și chiar și călugării de talia noastră, e bine să se gândească și la mijloacele materiale pentru existența bisericei, și să nu aștepte toate dela alții, cari de multeori îți dau cu o mână, dară cu cealaltă mână și cu o cale îți cam leagă mâinile proprii. Cu atât mai vârtos să cere acest lucru la noi.

1) Sschitul chinovial românesc.

Asta, onorabilă Rev., n'are nimic de-a face cu «cămătarii, pe cari Christos i-a gonit cu biciul din sinagogă». Deci ridiculizarea mea pe această temă, nu poate fi justă. Rugăm deci onorată Rev., să rămâie după putință pe lângă paragraful legii comerciale și să lase «canoanele» în grija altora.

*

Articolul Revistei culminează în *bănuiala*, cuprinsă în următorul pasagiu:

«Dar interesul bine priceput al bisericii nu permite, ca acel institut să-l înființeze biserica, angajându-și și *capitalurile și organele* la înființarea, la alimentarea și la susținerea acelei instituțiuni profane *speculative*, incompatibile cu vocațiunea și spiritul bisericii creștine».

În forma aceasta întreg înțelesul nu corăspunde intențiunilor mele.

Nici când nu m'am gândit, ca «banca culturală» proiectată de mine, să fie o bancă *esclusiv a bisericii, condusă de preoți*, ca directori esecutivi, *oficiali* etc., ca biserica să-și investească în *speculațiuni profane capitalurile* și încă *toate* câte le are: ci m'am gândit, cum am zis și în o considerantă a propunerii mele, ca «*preoți, învățători, advocați, medici, profesori, industriași, comercianți și alți fruntași*», cari doresc *sincer* progresul nostru moral și cultural, adecă atâția particulari de valoare, să ofere «*capitalul social*» de lipsă pentru banca culturală. Acestia să se grupeze în jurul scopului măreț de a *ridica cultura credincioșilor bisericii*, mulțămindu-se cu *dividende minimale* și vărsând venitul pe altarul binelui obștesc.

La o astfel de bancă m'am gândit eu, iar nu la de acelea, unde direcțiunea cu câțiva funcționari — dispunând în toate adunările generale de majoritatea voturilor — să-și facă salarii, tantieme și marce de prezența *grase*, fie și

de 200.000 cor. anual, despre cari însași «R.» afirmă, că nu lucră *«în spirit creștinesc»*.

Astfel de bănci `avem; deci ar fi timpul, să ne mai gândim și la bănci puse pe alte baze, mai creștinești cum au și alte popoare mai culte ca noi și cu ajutoare și din alte părți. Easta păcat?

Nu la *«speculațiuni profane»* m'am gândit eu, ci pur și simplu la modul *cum s'ar putea, ca biserica să-și exploateze pe cale cinstită puterile, de cari azi dispune, cât mai bine și în folosul nu al unor grupări anumite de oameni, ci în favorul instituțiilor sale culturale.*

Aceasta s'ar putea foarte ușor — după părerea mea și a multor altora, cari m'au felicitat pentru «nimerita idee», pe calea unei bănci culturale, pe care biserica — tocmai în urma laudabilului ei scop ideal — s'ar simți datoare a o sprigină din toate puterile, nu cu întreaga ei avere, ci măcar cu o părticică din capitalul, cu care astăzi contribuie la sporirea dividendelor și a remunerațiunii directorilor din consiliul de administrațiune a altor bănci, cari nu lucră «în spiritul bisericeii creștine».

Cu cât oferă bisericeii asemenea bănci mai multă siguranță și garanție pentru capitalurile ei decât o bancă culturală, condusă de fruntași, cari nu urmăresc căpățuirea neamurilor sau dividende grase, ci sunt legați prin un gând ideal?

Din espunerile mele să nu creadă cineva, că eu nu cunosc însemnătatea cea mare economică și românească a băncilor noastre și îndeosebi a acelora, unde biserica este angajată nu numai cu sute de mii, ci chiar cu o foarte considerabilă parte, sau chiar cu $\frac{1}{2}$ a întregii sale averi. E deci de prisos a spori vorba în direcția aceasta. Nu încape nici o îndoială, că e *bună mâna* acționarilor particulari, în care intră dividendă băncilor noastre; și — întrucât am și eu unele acții la câteva bănci, aceea mână e

chiar și mâna mea proprie; dară apoi chiar și mai presus decât mâna proprie *trebuie* să ne fie tuturor — inclusive cei dela băncile actuale — *mâna organismului nostru cultural*, care se întinde spre noi, cerșindu-ne obulul, fără de care nu poate trăi și nu se poate desvolta.

Din acest punct de vedere aștept eu să judece financierii noștrii propunerea mea, analizând în mod nepreocupat considerantele mele. Nu să le numească d'a capo »*sforăitoare*« și să le desconsidere, ci să sară cu *experiențele lor de specialiști* în ajutorul ideii, indicând eventualele momente, cari le par incorecte și înlocuindu-le cu altele, pe cari, cei competenți a hotărâ soarta propunerii mele, de sigur le vor aprecia și primi cu recunoștință. Aștept deci dela toți, ca nu interesul propriu, ci binele obștesc să-i călăuzească, când apreciază propunerea mea; iară nu s'o mâne de-adreptul la dozar, lăsând ca și pe viitor alții să ne exploateze averea, a căror venit mai mare așa multe și arzătoare trebuințe ar putea acoperi.

Noi călugării, urmând pilda lui Christos, avem simpatie mai mult pentru dobitoacele, cari nu »*rumegă*«; deci nu i mirare: dacă am lansat o »*idee nerumegată*«. Rămâne acum să o »*rumege*« financierii și să o întregească, cum vor afla mai bine; dară să o îndrume spre dozar însemnează, să voiești a *exploata* și pe mai departe credulitatea celor ce n'au avut până acum îndrăsneala a pretinde *emanciparea* economică a bisericii de sub tutoratul străin.

De sine se înțelege, că o bancă culturală, care se obligă a da bisericii tot venitul ei, și pe care biserica tocmai de aceea vrea s'o sprijinească și încă în interesul ei: — trebuie să permită cercurilor bisericesti un »*control mai nemijlocit*« decum îl are azi d. e. la băncile, unde își plasează capitalele.

»Albina« de ce a instituit »*revizori*« pentru băncile,

căroră le dă escompt, de sigur mult mai mic decât sumele investite de biserică la ea? Asta o doresc și eu dela biserică față de banca culturală.

Toată lumea va râde azi de capacitatea finduciară cu adevărat călugărească a consistorului nostru, care are la »Albina« *annual* o foarte mare parte a întregii sale averi în depuneri, scrisuri fonciare etc. După bani biserica capătă 4—4½, maximul 5%. Acții consistorul nostru n'a avut. O altă biserică din patrie însă are mai multe sute de acții dela »Albina«, după cari ia 28 Cor. = 14%, provenite în mare parte și din milioanele noastre, a celorce ne mulțămim cu minimalul de 4—5%. Va să zică, noi indirect devenim tributarii altora. Nu am atins cazul acesta, pentru că doară mi-ar părea rău de câștigul acelei biserici, care — întrucât e românească — tot spre progresul neamului nostru folosește câștigul; și de sigur nici conducătorii acelei biserici nu-mi vor lua în nume de rău, dacă scot la iveală îndatorirea mea, de a mă îngriji mai întâi de progresul bisericii mele.

Ba nici conducătorii »Albinei« n'au să se supere pentru aceasta, căci — întrucât sunt și ei în parte fii ai bisericii ortodoxe române și încă membri în toate corporațiunile bisericesti de jos până sus — au și ei datorința, întărită cu jurământ, de a lucra pentru binele acestei biserici și deci și pentru progresul ei în cele materiale. Dară acea politică financiară, pe care în curs de 30 ani au făcut o consistorul nostru sub influința conducătorilor »Albinei« de a depune, am putea zice, la o *singură bancă* milioanele disponibile cu cele mai minimale dobânzi, nu va zice nimenea, că-i financiarea cea mai bună, ce o poate face o biserică; iară a mai face și alte operațiuni nu poate fi timbrat îndată de »*speculațiune profană*«, incompatibilă cu misiunea bisericii.

Pentru Dzeu! Acolo să fi ajuns noi încât — dacă cineva din consistor *îndrăsnește a se gândi* și la alte plășări cinstite a banilor bisericei — să fie timbrat, că vrea să joace *«va banque»* cu averea comună?

Nu, domnilor dela Revistă! Nu *va banque* — cum afirmați dv. — vreau eu să joc cu banii bisericei, căci cine mă cunoaște personal acela știe, că eu și de zece ori mă gândesc și răsghănesc până să scot un ban din pungă, dară vreau să opresc — pe cât voi putea — exploatarea bisericei pentru scopuri mai îndepărtate de biserică, și pentru asta nici un om cu minte nu-i iertat să se supere pe nime, căci doară nu vreau binele meu, ci al bisericei și al viitorului credincioșilor ei.

Dacă dragostea consistorului pentru «Albina» nu era așa mare, de sigur că banii bisericei s'ar mai fi investit și în moșii, cari azi valorau cel puțin de 2—3 ori atâta. O moșioară cumpărată la Ilia cu 6000 fl. s'a urcat azi în preț cel puțin cu 30.000 cor., iar etalonul depunerilor a progresat tot scăzând.

De când sunt membru al consistorului am stăruit cu trup cu suflet pentru cumpărarea de moșii, de câteori numai mi-s'au părut avantajoase condițiile de cumpărare; ba moșioarele dela *Miercurea* și *Geaca* le-a cumpărat consistorul prin mine. Imi aduc însă aminte, cum atât înainte, cât și după cumpărare, oamenii «Albinei» din consistor m'au apostrofat în mod dojenitor: *«Vei vedea dta, unde veși ajunge cu moșiile! Biserica n'are puțința a le exploata»*.

Așa se vorbea, deși prețul de cumpărare la ambele casuri nu trecea peste 90 fl. jugărul.

Am văzut bine, căci moșioara dela *Miercurea* — pe lângă că aduce cuvenitele procente — după 3—4 ani s'a urcat în preț cu $\frac{1}{4}$ dela suma de cumpărare, iar scrisu-

rile fonciare au scăzut dela 5 la $4\frac{1}{2}\%$. La Blăjeni de ce se rentează moșiile?

Din asemenea casuri eu, care vreau să fiu independent în gândire și purcedere, trebuie să conclud, că oamenii dela Revistă, cari stau în legătură cu «Albina», sunt contra ori cărei operațiuni financiare la conzistor și nu află de sigură nici o investiție, decât depunerile la banca proprie.

Autorul articolului din «R. E.» ne desminte dela întemeierea băncii culturale și cu argumentul, că «clericii conștientioși întru împlinirea datorinței lor ideale, nu se pricep la afaceri profane financiare». Deși autorul e oficial al «Albinei», totuși uită, că și în cercurile bisericesti pot exista oameni, cari să se priceapă la afaceri de bancă, dacă nu mai bine, cel puțin atâta cât actualii financieri de cari dispunem. Și apoi chiar întemeietorul «Albinei» a fost un modest *dascăl confesional*, deci eșit din cercuri bisericesti; și totuși pe urma ideii lui azi mulți advocați și financieri trag venite frumoase. Acest dascăl confesional a condus multă vreme cea mai mare bancă românească «Albina», iar astăzi o conduce un bărbat și mai «clerical», un candidat de preot, ba — dacă n'ar fi căsătorit — ar putea fi chiar candidat de o treaptă preoțească mult mai înaltă. Iată deci, că și din Nazaret poate eși o idee bună, chiar și pe terenul financiar.

Dar apoi — chiar abstrăgând dela asta — eu nu m'am gândit ca conducătorii de fapt să fie clerici, ci cei mai buni *specialiști*.

De altă parte fantoama, că banca proiectată de mine ar putea *licuیدا*, nu sparie pe nime, căci — dacă am măneca în toate acțiunile omenești dela eventualitatea cea mai rea, atunci n'am mai întreprinde nimic. De ce se licuideze? Avem vre-o 170 bănci românești. Cele mai multe merg bine, unele chiar briliant. La banca culturală noi

am dori de conducători pe cei mai buni dintre oamenii nostri de finanțe, deci de ce tocmai banca culturală să aibă așa sigure prospecte de lichidare? De ce tocmai aceștia «să nu fie cu destulă precauțiune, să acoarde credite prea mari?» Și specialiștii pot gresi, fără să lichideze banca lor.

Preotului *I. Câmpean* din Prigor, amintit în articol, o bancă condusă de «neclerici» i-a dat câteva zeci de mii împrumut pe moșia, care acuma o descopere astronomul *Tood* pe planeta Marte, și totuși n'a lichidat. De ce nu lichidează *Sparkassa* din loc, la care m'am gândit în considerantele propunerii mele, și după modelul căreia mă gândesc să purcedem și noi acomodându-ne timpului de azi?

Sășii sunt o mână de oameni și au numai în Sibiu bănci puternice, una mult mai puternică ca Albina; deci de ce poporul român, mai numărös și în frumoasă dezvoltare n'ar putea susține — fără periclitarea băncilor existente — și o bancă culturală? Ce interese economice pretind, ca noi să nu ne mai creăm instituțiuni nouă, fie și financiare, și încă pe baze mai laudabile, ca cele vechi, dând și «creditului o direcțiune mai avantagioasă țărănimei»?

Astfel judecând, nici «*Cassa rurală*» din România nu trebuia, să se înființeze.

Noi nu ne-am gândit la conducători d'al de *Bontoux* și nici la speculațiunile lui riscate și la răsturnarea firmei *Rotschild* și a alianței izraelite, una din cele mai puternice asociații financiare din lume, ci la operațiuni mai modeste și sigure, fără risic.

Și apoi Conzistoriul își va rezervă oarecare mod de înrâurire asupra acelei bănci culturale; iar de altă parte acest conzistoriu — deși for duhovnicesc — totuși din mila lui Dzeu are fericirea de a numără între membrii săi pe toți conducătorii ortodoxi ai Albinei și pe unii și dela alte bănci. Astfel aceștia, ca financieri specialiști, își vor face datorința de a nu lăsa pe «clericii nepricepuți» să

facă greșeli, să prăpădească averea, azi în mâna lor, iară mâne condusă de ei împreună cu noi, acum însă exclusiv în favorul bisericei. Și nădăjduim dela Dzeu, că și pe viitor financierii, mai ales dela Albina, vor avea aceeași bunăvoință cătră conzistoriul nostru, că și vor păstră — spre binele obștesc — locurile ce le au în el, deoarece — când e vorba de *ei* — nu mai aplică aceeași logică, care o aplică față de *noi*.

Noi clericii să ne vedem de molitfelnic și de cele duhovnicești. Foarte bine! Dar pentru aceea ei — financierii — pot fi și rămâneă și pe viitor diriguitorii chiar și a celor mai spiritualnice afaceri ale conzistoriului și ale bisericei. Noi clericii suntem buni, ca și la noi acasă să fim conduși de alții. *Merci* de asemenea reciprocitate!

Ba — dacă ne uităm bine împrejur — îi găsim pe aceiași și în comitetul Asociațiunii, care e: «*pentru cultura și literatura poporului român*», iară nu pentru *finanțele lui*. Ei sunt buni la toate. Noi clericii nu suntem de nimic, nici chiar la noi acasă.

Să fiu bine înțeles Prin cele de mai sus nu voiu să afirm, că albiniștii și alți financieri n'au meritele lor la conducerea afacerilor bisericesti dela conzistoriu, etc., sau a celor culturale dela Asociațiune. Doamne ferește! Vreau numai să arăt netemeinicia argumentării colaboratorului dela «*Revista Economică*», că preoții n'ar putea avea și ei oarecare pricepere și la treburi financiare, și deci ar «*riscă puțina avere agonisită cu multă trudă*» și n'ar fi în stare a dezvoltă la banca culturală cuvenita influință favorabilă bisericei. Hotărît, că: dă! Ba oamenii de azi ai conzistoriului ne oferă deplină garanție, că țin cu sfințenie la progresul fondurilor bisericesti, pe cari așa de frumos și atât de laudabil le îngrijesc și conduc. Au ei simțul cuvenit de a nu întră în întreprinderi riscate, și — afară

de cazul lui Şaguna dela 1859 — nici nu cunoaştem altă întreprindere cu sfârşit păgubitor mai simţit. Şaguna a investit 24.000 fl. în acţii de ale societăţii metalurgice pentru exploatarea minelor de aramă dela Szt. Domokos şi Füle, dar după câţiva ani s'a pierdut aproape întreg capitalul şi biserica a mai căpătat abia 2000 fl.

Dacă financierii noştri au poftă a conduce nu numai bănci, ci toate instituţiunile noastre bisericeşti şi culturale, atunci aibă şi ei creştinească virtute mirenească a ne permite şi nouă preoţilor, şi chiar şi călugărilor, nu întru atâta de a ne ingeră în afacerile lor financiare, ci barem de a ne îngriji de paralele bisericei şi de cât mai rentabila lor fructificare, aşa după cum dictează interesele bisericei şi nu tantiemele directorilor, sau în cazul cel mai bun dividendele acţionarilor.

Din expunerile mele va înţelege deci oricine, că eu n'am intenţionat a să face un lucru riscat şi necompatibil cu misiunea bisericii noastre. Am *«cerut, ca consistorul numai să studieze cauza întemeierii unei bănci culturale»*, căci — dacă-i vorba, să-şi plaseze acolo nu *«toate fondurile băneşti ale bisericilor»*, cum ne sperie Revista», ci ceea ce are azi aiurea, sau o parte din ea, cu aceeaşi sau cu garanţă şi mai puţină, decum ar fi la banca culturală, — apoi în prima linie ea, biserica, e datoare a se gădi şi a fi în clar cu temelile, pe cari ar trebui pusă noua bancă.

Şi eu am doar atâta dragoste faţă de biserica, căreia mi-am închinat viaţa, şi chiar şi atâta pricepere, ca să simt, că biserica ca atare nu-i bine să-şi prefacă exactoratul său în institut de credit şi economii, ca toate băncile, ci din numărul cel mare de fruntaşi români din comunele noastre să găsească şi numai un *consorţiu* şi încă *restrîns* de bărbaţi valoroşi, în cari are deplină încredere. Aceia să înte-

meieze independent de organismul bisericii banca culturală, la care biserica va oferi un stoc de bani, îngrijindu-se ca cu aceia să se opereze între condițiuni cât mai sigure și asigurându-și tocmai în scopul acesta cuvenitul drept de control. Lucrul trebuie *bine, bine de tot* studiat.

Ceice au vorbit cu mine în chestiunea asta, știu, că eu totdeauna la o așa bancă m'am gândit și nu la exagerațiile din «Rev. Ec.» Eu nu mă leg de amănunte. Acelea le las în grija binevoitorilor bisericii și ai culturii noastre naționale și îndeosebi dela oamenii Albinei aștept următorul raționament:

«Uite, iubită maică biserică strămoșască, care ești complexită de mulțimea trebuințelor culturale, eu în curs de decenii am folosit frumoase sume din averea ta și am avut pe urma lor multe ușurări și frumoase câștiguri; îți mulțămesc de sprijin, mai ales că — până ne-a fost banca mai tinără — am avut lipsă de el. Acum însă ne a ajutat Dumnezeu, ne-am întărit, ne-am dezvoltat, încât mersul nostru este asigurat. Oficialii nostri au plăți bune; când încep, au aproape același salariu, cu care mulți din slujbașii tăi își încheie cariera după 40 de ani de serviciu. Vedem mizeria, în care tânjești; aflăm, că ideea băncii culturale e minunată și spre binele tău. Deci fie siguri acționarii și de sprijinul nostru întru realizarea acelei idei, dela care ne așteptăm la mult bine pentru biserică. Să reflecteze și la ajutorul nostru, căci — buni români și creștini fiind și noi — punem mai presus de toate, cauza culturii naționale. Dumnezeu să le ajute».

Asemenea vorbe ar fi o frumoasă și frățescă încurajare în nizuințele noastre culturale și pentru cei dela banca culturală, care va trebui să se sprijinească cu băncile actuale, ca frații.

Dar — în loc de asta — ei ne bagatelizează, ne im-

pută lucruri, ce nu le-am intenționat; îmi spun, că eu — călugăr fiind — vreau să bag *idolul de aur* în biserică, pe când la Arad și Caransebeș doi advocați tocmai vreau să-l scoată, și că astfel ducem la primejdie însași biserica.

Nu-i vorbă, cam multe și grele vorbe dintr'o răsufare. Norocul e, că n'au nici un rost. Nu, dlor dela Revistă, și de 10 ori nu! Nici noi și nici banca culturală nu vreau, să introducă *idolul de aur* în biserică. Noi vrem, să-l *scoatem*, căci la introdus de mult celelalte bănci, și în deosebi «Albina», angajând zeci, chiar sute de preoți de ai noștri, pentru plasarea capitalului lor, și i-a angajat nu pentru un scop cultural, ci pentru plată bună, care-i face să-și neglige afacerile oficiale.

Când e vorba de banca culturală, «clerul *nu merită să i se dea încredere, căci e mai aplicat a să îngrijă de augmentarea finanțelor proprii, decât de ale altora*». Așa zice «Rev.» Dară, când e vorba de celelalte bănci, sunt foarte buni și pricepuți. Frumoasă și consecventă logică. Ba mai mult. Băncile de azi au știut să atragă în lanțul tantiemelor lor grase și multe fețe bisericesti și mai ales organele din jurul finanțelor consistoriale, ca să-și asigure bunăvoința lor și poate, ca să mai domolească pe ceice ar dori și alte operațiuni financiare, decât depunerile. Firește, că numai cam aceia-s buni de slujba asta, cari «*au ochi, ca să nu vadă și urechi, să nu audă*», iară apoi cu aceiași oameni, încă sporțiți, le place băncilor să între în toate corporațiunile, chiar și în consistoriu și să dirigă toate. *Despre asta s'ar mai putea zice, că însemnează a băga idolul de aur în biserică.* A angajă adecă clerul și oamenii bisericeii pentru alte scopuri și nu pentru cele bisericesti; ba despre înrăurirea băncilor asupra bisericeii s'ar putea scrie capitlii întregi din istoria vieții noastre publice.

Noi vrem tocmai contrariul: să angajăm bunăvoința

clerului pentru banca culturală cu scop atât de nobil, și astfel, să-l scăpăm de ispita, de-a fi ademenit de băncile, cari fac numai speculațiuni profane. Deci aceia fac cămătărie, cari umblă după dividende grase, după tantieme și marce de prezentă și mai grase, după capitalurile bisericeii, ca să poată face față acelor mari sarcini; deci față de aceia s'ar putea mai cu justeță aplica biciul «Revistei Economice», iară nu față de aceia, cari să gândesc la o bancă culturală.

Pe unii ca acestia îi apostrofează și baronul Bánffy, curatorul suprem al bisericeii calvine din Ardeal, în cuvântarea sa reproducă de «R. E.», adică «*pe cei ce aleargă la intitute de bani și la alte ocupațiuni laterale, împreunate toate cu venite laterale*» și cu lucru puțin.

Acestia, zice el, trebuie desaprobați, sau după vorba «R.» *acest spirit* (de a pune mâna pe toate sinecurile bine plătite în și afară de biserică și de a nu face nici o ispravă de folos obștesc) «*trebuie moderat și stărpiți*».

Deci vorbele lui Bánffy se potrivesc, ca mazerea în părete, la chestiunea băncii culturale; din contră tocmai biserică lui Bánffy, adică cea calvina se, ocupă cu gândul a face o astfel de bancă culturală. Tot așa de riscat este și argumentul cu fostul episcop reformat Szász Domokos, despre care se zice, că a jucat la bursă cu banii bisericeii; iar despre propunerea mea nu va putea nime afirma, că îndemn biserică a juca la bursă cu averea ei.

În sfârșit mai adaug, că am personal față de mulți din conducătorii Albinei o stimă *sincera*, iar nu cumpărată pe marce de prezentă; cumnosc și respectez meritele lor pe multe terene ale vieții românești; și deci nu din conzi-derațiuni personale am combătut articolul Revistei, scris de un oficial al Albinei, ci ca să-mi apăr demnitatea jigniță și propunerea, dela realizarea căreia mă aștept la mult bine

pentru cultura națională. Și nime nu-i în drept a se supăra pe mine pentru aceasta, căci tocmai călugăr fiind, am sfânta datorință a stă mai întâi în serviciul bisericeii și nu al altor instituțiuni, oricât de salutare ar fi și acelea în felul lor pentru obștea românească.

Oamenii nepreocupați așa mă și judecă. Un distins fruntaș astfel încheie scrisoarea sa, scrisă în această cauză:

«Ar fi unul din cele mai neperitoare monumente pentru Șaguna, când în anul aniversării seculare ideea exprimată prin cuvinte «Banca culturală» ar află realizarea».

Sibiiu, 10 Mai 1908.

Dr. E. Miron Cristea
ieromonah.

Esperințele economului Stan Petru din A.

despre

Producerea nutrețurilor.

Cu mult nutreț, poți ținea multe oițe.
Multe vite, fac mult gunoiu. Mult gunoiu,
face multe bucate. Multe și bune bucate,
face multă și mare mulțămire.

Așa urmează aceste, ca cauză și efect. Și ca se ne arătăm sărbătorește marea mulțămire, este și un cojoc nou. Și dacă nu buzunariu ne este plin cu pipa și tăbacul etc., iar celalalt cu cu pungălița plină în voie bună putem fluera, și nu avem nevoie să ridicăm căciula a umilire înaintea esecutorului așa cam cătră Crăciun.

Sau, nu avea dreptate nenea Stan Petru, dela care auzisem aceste mai astătoamnă la moara din B., când adecă își duse-se acolo două care încărcate de grâu, și când adecă, pipăindu-și buzunariul cel cu punga plină, porniseră, cum zicea el, la cojocariul N. N. ca să-și cumpere în locul cojocului cam zdrențuit, unul nou de sărbătoare. Pentru-că nu era dumnealui învățat se cumpere pe așteptare de bani, ci numai cu banul în mână.

Adă și na!

Asta e cu dreptate.

Așa este, că economul-săteanu, nu are 12 prime a fieștecării luni, cum are domnul solgăbirău sau ceialalți domni diregători, ca înainte se poată spune deabunăseama, când va avea bani și și când poate plăti, ci numai atunci când poate plăti, ci numai și numai atunci, când poate vinde cevași din bucatele produse de a întrece trebuințele neapărate, — vre-o câteva vițișoare, porci sau viței crescuți.

De altă parte, decăteori plătește grăul, de căteori se întâmplă, că-i îngroapă țiganul satului vite picate de cutare boală lipicioasă, din cari a nădăjduit cevași câștig.

«Lucrarea e a omului, darul și binecuvântarea e dela Dumnezeu»

Contra grindinei (peatră) mai putem să ne asigurăm sămă-năturile așa mai cu scumpete, însă asigurarea vitelor chiar, pe foarte multe locuri este necunoscută.

La multe primejdii, la multe întâmplări este espus economul. Sau aici, sau colo, vedem tabla în capetul satului: «Boală de porci» etc. cu toate că de azi încolo pe multe locuri să și oltiesc vitele în contra boalelor lipicioase.

Însă eu, de data aceasta, vreu se vă povestesc despre producerea nutrețului, ca despre o lucrare în economie de mare însemnătate, și chiar pot să zic, că este lucrarea de cea mai mare și neprețuită însămnătate, — așa, — precum nenea Petru Stan mi-a spus despre aceasta unele și altele.

Voi spune tot de ce îmi aduc aminte, pentru-că așa cred, că din vorbele și spusese lui nenea Petru Stan pășitul, și trecut prin multe, îmbătrinit și cinstit de toți, — numai învăța vom putea. —

Pentru-ce oare socotești d-ta nene. producere de nutreț, de cea mai însemnată lucrare în economia de câmp?

— Eil dacă îmi aduc aminte, zicea bătrânul, de când eram tinăr, ce vremuri bune erau peatunci, când încă ca copil cu săptămânile dearândul ne hărțuiam, ne jucam cu alți copii de seama noastră grijind vitele la pășune! Vitele, de cari grijeam, pășteau ele, dacă aveau ce paște. Cum voiau și ele; unele umblau să-și caute

de păscut altele stăteau culcate pe păscut, altele stăteau culcate care încotro. Și ce ne durea pe noi, aveam grija jocurilor.

Câteodată numai, cât sculam boii, așa goi și flămânzi trebuia se ia jugul și se are. Iar coalea cătră amiazi demulte ori, de foamea cei tortura, aproape fără puteri numai tremurau. După amiazi și peste noapte iarăși numai la aceiași pășune trebuiau mânați. Zău, molateci, slabi și istoviți mai erau sărmanii, și puțin, foarte puțin puteaf ara de dimineața și numai până la amiazi. Așa, și flămânzi și osteniți cum erau, totuși nu le dam mâncare nici acasă nimic, pentru-că fânul ni-sa gătat înainte de ce s'a desprimăvărat. Apoi iarăși nutrețul nou numai mai târziu s'ar fi făcut.

În multe primăveri s'a întâmplat, că înainte dea înverzi câmpul, înainte dea crește iarba, se isprăvise nutrețul de peste iarnă; și nici se cumpere omul, nu găsisse. Snopii de paie, de pe coperișele grajdurilor întregi trebuia se coborâm, și cu deaceste eram siliți să hrănim și chiar vitele de jug în vremea aratului de primăvară.

Câmpul ni era împărțit în două: câmpul de «*ogor*» și de «*sămândătură*». Pământurile ne erau împărțite în parcele mici; câte erau, în totatătea părți ale câmpului erau. De câteori trebuia să mergem dela un pământ până la altul, trecea vreme de un jumătate de cias sau un cias, sau la arat, sau la săpat, sau la secerat, pentru că așa erau unele de mici, încât o zi întreagă nu trebuia pentru lucrarea lor.

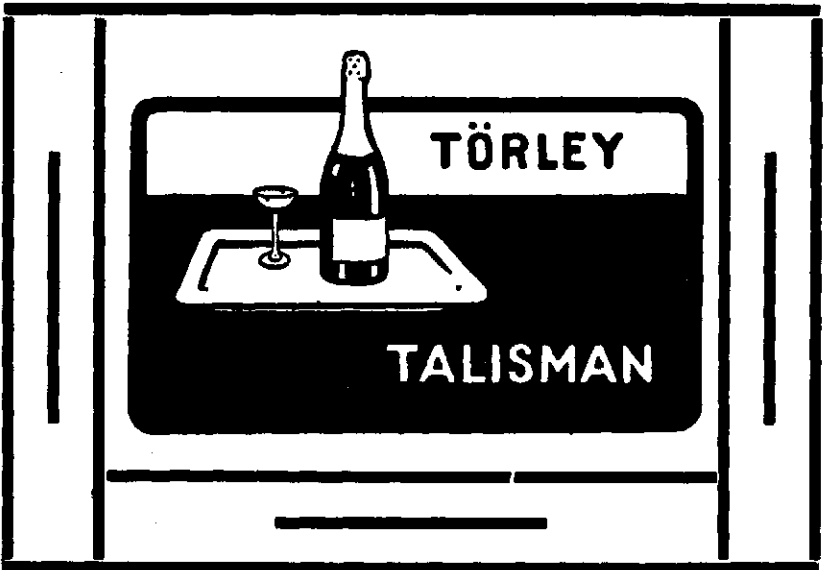
(Va urma.)

Redactor responsabil: AUGUST A. NICOARĂ.

Înainte
de a face: personal, obiecte,
sau zidiri un 1-52 (2)

CREDIT
a dresați-vă direct la mijlocitorul

MELLER L. EGYED
BUDAPESTA
Inteurban 46-31 (Telefon-
care la dorință va servi
onor. public cu servii
pecte gratuite.



Cruce (stea) dublă electro-magnetică.

BCU Cluj / Co Patent Nr. 88967. Cluj

Nu e crucea lui Volta.

vindecă și înviorază

Deosebită atențiune
rării, că acest aparat
de 20



Nu e mijloc secret
pe lângă garanție.

e a se da împreju-
vindecă boale vechi
de ani.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, fîituri de ureche, dă-
taie de inimă, sgârçituri de inimă, asma, auzul greu, sgârçituri de stomac, lipsa poștei
de mâncare, răceală la mâni și la picioare, reuma, podagră, ischias, udul în pat, in-
fluența pinsomnie, epilessia, circulația neregulată a sângelui și multor altor boale
cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. In cancelaria
mea se află atestate încursu den toate părțile lumii, cari pretuesc cu mulțămire inven-
țiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate. Acel pacient, care in decurs
de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. Unde ori-ce încercare s'a
constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public
asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul «Volta»
deoare-ce „Ciasul-Volta" atât in Germania cât și in Austro-Ungaria a fost
oficios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu e in genere cunoscut, apretiat și
cerceat. Deja eftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă indeosebi

Prețul apuraturului mare e 8 cor.

folosibili la morburi cari nu sunt
ma vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e 6 cor.

folosibil la copii și femei de
constituție foarte slabă.

Expedițe din centru și locul de vînzare pentru țeară și streinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V/24. Strada Vadász, 34. colțul.

CUMPĂRAȚI BIBLIOTECA „BUNUL ECONOM”.

Din această bibliotecă să pot comanda următoarele broșuri:

1. »Nutrețurile ierboase, cositurile, prepararea fânului și pășunile«.
2. »Economia porcilor, oilor și a caprelor«.
3. »Sămânța plantelor agricole și sămânțatul lor«.
4. »Îngrijirea plantelor în cursul vegetațiunii. Recolta cerealelor«.
5. »Economia vitelor sau Zootechnia generală«.
6. »Agrologia sau cunoașterea pământurilor și mijloacele de a le îmbunătăți«.
7. »Agricultura generală. — Lucrarea pământului. — Plugul, grapa, tăvălugul și alte instrumente de mărunțit pământul«.
8. »Îngrășămintele. Irigațiunile (udarea pământului).
- 9—10. »Prăsirea păsilor de casă (galițe hoare). Găinile, curcile găinușele (bibilicele), gășcele, rațele, porumbii (porumbeii)«.
11. »Cultura cerealelor. (Grâul, săcara, orzul, ovășul, meiul, hirișca cucuruzul (porumbul)«.
12. Cartoful, napul (sfecla), inul, cânepa rapița fasolea, linteaa, mazărea, și cultura lor.
13. »Economia cailor, vitelor mari cornute și bivoliilor«.

În rețel unei broșuri 30 fil. pentru România 50 bani.

Comandele să se adreseze la administrația »Bunul Econom« în Déva.

FISCHER T COMP NAGYENYEO

PEPINERIE DE POMI SI VITE

150.000 Pomi Roditori
1.000.000 Sujete
1.000.000 Planta pentru gard
vii arbori de promenada, arbori de ornament, roze, fructe cu boaba, contiferi etc.

1 Million altoae de vite, vita de vile Europeanasi Amerikaná cu su.

Specialitate: altoae de vita pentru desert.

Sub-cultura
120 jug.
cat.

30.000
Pruni de Bistrita si de Bosnia oltuiti Exemplare foarte frumvase

Fără rádaolna

TIPOGRAFIE ROMÂNEASCĂ în DEVA.

Aducem la cunoștință Onoratului public din loc și jur, că am deschis o întreprindere românească de tipografie sub numele:

Tipografia „Sfântul Ioan“

a băncii industrial-economice „Industria“

strada Săcuilor nr. 18.

Arangiată fiind cu cele mai moderne litere și cu cel mai fin material, își reamană on. public spre binevoitoarea atențiune și părtinire tot soiul de lucrări atingătoare de această branșă, promițind executare cu gust estetic, urgent și cu prețurile cele mai moderate precum:

☞ Tipărituri pentru bănci: ☞

Bilanțe --- Tabelării --- Registre

Protocoale Liste de escompt etc.

Toate tipăriturile necesare băncilor

--- le executăm prompt și ieftin. ---

::::: Lucrări colorate precum :::::

Invitări pentru petreceri, pentru cununii, bilete de logodnă, cărți de vizită, etc., cu prețuri moderate.

BUNUL ECONOM

REVISTĂ PENTRU PROGRES ECONOMIC, SOCIAL ȘI CULTURAL

ABONAMENTUL:

Pe an cor. 5; pe jumătate an cor. 2.50.
Pentru România 15 lei pe an.

INSERTIUNILE:

să socotesc după tarifa, cu prețurile
cele mai moderate.

Abonamentele și inserțiunile să plătesc totdeauna înainte.

Cătră abonenți!

Aflându-ne deja în a doua jumătate a anului, rugăm p. st. abonenți a grăbi cu reînnoirea abonamentelor. Totodată rugăm p. st. restanțieri, să binevoiască a ne trimite prețul abonamentului, cu care restează, pentru ca să putem și noi expeda foaia la timp, căci cu multe greutateți e încopciată tipărirea și expedarea foi.

Prețul abonamentului e abia numai 5 cor. pe an; pe jum. an 2.50.

Rugăm deci on. public român a ne sprijini și a lăți foaia „Bunul Econom” în cercuri cât mai largi.

Cu stimă:

*Administrațiunea
„Bunul Econom”.*

Stări triste.

Nu ne este dat nouă, celor mici a profeți viitorul unui neam.

Sentimentul nostru de onestitate și de ambițiune pentru prosperarea în cele bune și folositoare în ogașa culturală a poporului nostru — află, înă, mulțămire în inter-

nul nostru, când vedem, că ideile propagate de noi prind rădăcini în inima țărânimii române, și tot în aceeași măsură ne înduioșem și respirăm aerul compătimirii, când vedem că relele și vițiile ce bântuie poporul nostru, nu mai vreau să iee sfârșit.

Atât la orașe cât și la sate ne lovim încă și azi de stări bolnăvicioase, cari închid calea progresului nostru.

În anevoioasa luptă pentru traiu ar trebui, ca toți factorii chemați să lucreze cu abnegațiune de sine, pentru închegarea rindurilor societății noastre.

La zidirea unei cetăți să recere putere de brațe, minte, precum și alt diferit material brut. Tot așa pentru înfrunțarea nisuițelor noastre naționale este de lipsă forță de spirit și activitate dezvoltată fără șovăire.

Multe comune de ale noastre înoată azi în noroiul certelor și neînțelegerilor păgubitoare.

Și ca să fim drepti, aceste rele derivă dela ahiar căpeteniile, cari ar trebui să premeargă cu exemplul bun, nevinovatului popor. Din ceartă și neînțelegere să naște zavistia sau invidia

Iată ce zice Scriptura despre acest păcat: *«Zavistia este o întristare și o durere a inimii pentru binele aproapelui; din contră o bucurie și o plăcere pentru nenorocirea aproapelui, care ne vine sau când aproapele nostru este mai avut, sau că și dânsul are aceeași avere. Aceasta se înțelege și pentru onoare, glorie, științe și alte virtuți. „Înlăturăți orice rđutate, orice înșelđtorie, fđđărnicia, zavistia, clevetirea, și ca niște copii nđscuți de curând să dorifi laptele cel cuvântđtor și curat ca să creștefi printrđnsul».*

Învățatul Vauvenarques zice despre invidie: *«Precum consumă rugina ferul așa consumă pe invidioși patimile lor».*

Din zavistie sau invidie se nasc alte păcate, ca: ura clevetirea, disprețul, vicleșugul, înșelătoria, uciderile și alte asemenea.

Acela dar, care vrea să fugă de acest păcat, trebuie să judece, că orice lucru bun i se dă omului, este numai din grația lui Dumnezeu, precum s'a zis: *«Ce ai, și să nu fi căpătat? Și de ai căpătat, de ce te fălești, ca cum nu ai căpătat?»*

Oricare invidiază binele, pe care-l dă Dumnezeu, cugetă blasfemii împotriva lui Dumnezeu și se aseamănă cu acela, cătră care s'a zis: *«Oare ochiul tău de aceea este rău, pentrucă Eu sunt bun? Sau nu-Mi este permis să fac cu ale Mele ce voiesc Eu?»*

Schopenhauer zice: *«Invidia este firească omului, totuși este un vițiu și în același timp o nefericire».*

Acest vițiu află multă găzduire în zilele de acum la inteligența noastră dela sate: preoți și învățători. Nu arare ori vedem pe acești doi factori ai poporului, cum prin sinoadele și comitetele parohiale își consumă puterea spiritului în focul mâniei aprinse, certe, batjocuri, cuvinte murdare însoțesc activitatea lor, și toate acestea din cauza, că nutresc ură personală unul față de altul.

Barometrul cugetelor lor ar trebui să lucreze, să funcționeze înspre binele poporului pe care îl păstorește, acești doi factori sunt două elemente nedespărțibile prin însași poziția ce ocupă; nu trebuie să caute mijloace ca unul să se ridice pe ruinele celuilalt.

O cauză comună, nu va putea fi dusă la izbândă prin hărțueli și divergențe de păreri. De câte ori nu am văzut poporul eșind din biserică, bârfind în contra acelor cari au în mână frânele conducerii, pentrucă aceștia orbiți de fumul invidiei aprinse, nu puteau aduce hotăriri valide în cutare afacere de interes școlar sau bisericesc.

Dar nu ne oprim aici. Fibrele sufletului nostru tind a se frânge prin oarba *neunire*, care așa dimensiuni mari a luat.

Acest morb contagios, nu ne lasă să ne organizăm așa după cum firea lucrurilor o pretinde. Ne aducem aminte de istorioara, când un tată de familie și-a chemat fiii la pat, dându-le la fiecare să rupă câte o nuelușe. Dându-i fiecăruia câte una, ei o rupeau cu înlesnire, punând însă mai multe laolaltă, formând un *mănunchiu* ei — fiii — nu le-au mai putut rupe.

Neunirea dintre fruntașii dela sate putem zice, că este una din cauzele principale ce pune pedeci la înjghebarea diferitelor societăți și reuniuni.

Unde ne este dată puțința de a vedea astăzi înființate reuniuni de înmormântare și pentru înfrumusețarea bisericilor, acolo vom ști, că conducătorii poporului lucră mână în mână, stăruind cu toții pentru delăturarea pedecilor ce li s'ar pune în cale.

Mai sunt apoi alții, cari în urma unor încercări ne-succese în diferite afaceri își perd speranța sau nădejdea. Despre speranță zice apostolul: «*Nu aruncați așadar încrederea voastră, care are o răsplătire mare, că cu speranța am fost mântuiți. Speranța însă a celor văzute nu este speranță. Căci aceea ce vede, de ce să o spereze? Dacă însă sperăm aceea, ce nu vedem o așteptăm aceasta cu răbdare.*»

Nădejdea este balsamul ce lungeste zilele vieții noastre. Invățații au constatat psihologicește, că oamenii des-nădăjduiți alunecă mai curând spre recele mormânt, de unde nu mai este reîntoarcere.

Zilele vieții noastre să îndulcesc prin muncă, acolo unde nu e mișcare, nu e viață.

Să ne nisuim deci să nu se aplice și la noi cuvintele lui Salust: «mulți oameni trec prin viață numai ca sclavi

ai stomacului și ai somnului; contrar legilor firei, corpurile acestora sunt numai pentru plăceri și sufletele numai pentru povară».

Mai e încă un adevăr trist.

Majoritatea preoților și învățătorilor, afară de păreții bisericei și ai școlii, nu mai desvoltă activitate, fie din comoditate, fie din nepăsare. Astăzi a devenit un morb modern și la țăranul român, a se împrumuta și îndatori pe la bănci. Aci numai preotul și învățătorul pot lucra cu cel mai mare efect.

Din cauza, că țăranul român încă și acum își trăiește zilele în noroiul neștiinței de carte, el ia bani de la bănci considerând adeseori împrumuturile făcute, ca un fel de pomană.

Aici ar trebui să-și ridice cu putere glasul acești doi factori ai poporului.

Lucrul de căpetenie este dară a deda, a învăța poporul cum să trăiască cu averea sa și cum să o mărească în mod sigur. La un popor însă, căruia îi lipsesc cele mai trebuitoare elemente ale cunoștințelor — această învățare este cu neputință. Avem deci mare trebuință la sate de a împărtăși poporul cu cele mai de lipsă *cunoștințe economice*.

Vine un bulgar și ia în arândă vre-o 4 holde de pământ și face grădinarit în el. Țăranii noștri văd diligența și și iscusința Bulgarului — dar nici habar n'au să-și însușască istețimea și apucăturile aceluia. Văd la domni de la sate mai inteligenți modurile mai bune de a ară, gunoi și conservă pământul, însă nici unuia dintre dânșii nu-i vine voia de a se interesa.

Să plâng mereu, că se împuținează pământul sub oamenii, cari se speresc pe zi ce merge. Nu se cugetă însă, că și acel pământ, dacă ar fi cultivat intensiv cu folosirea

tuturor mijloacelor moderne, născocite de știința economică, ar produce cu mult mai mult.

Parte mare din cărturarii nostri, cari trăiesc pe la o-rase n'au nici idee despre mizeria în care vegetează țara-nul român.

Când Românul năcăjit și obosit de munca zilei merge la cutare bancă să-și plătească din camete, blastămă și ciasul în care s'a născut, și ca să-și potolească din mânie, își omoară năcazul în rachiul cel de 3 ori blăstămat. De aceea cele desfășurate în articolul de față, le considerăm ca tot atâtea stări triste.

N. Hamsea.

Intrunire agricolă în Cărpeniș.

(Invitare).

La invitarea fruntașilor nostri din Cărpeniș (cercul Merceurei) hotărîre am luat să ținem în aceasta comună, Duminecă la 5 Iulie n. c. o

Intrunire agricolă,

la care se va vorbi despre nutrirea vitelor preste tot și în deosebi în timp de secetă; despre noua cultură a viilor; despre tractarea vinului; despre cultura albinelor și despre însemnătatea și foloasele tovărășiilor preste tot și a însoțirilor de credit satești sistem Raiffeisen în deosebi.

Invităm pe toți membrii și iubitorii de înaintare ai poporului nostru la această lucrare folositoare.

Sibiu, 25 Iunie n. 1908.

Comitetul central al «Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu».

Pantaleon Lucușu,
president.

Victor Tordașianu,
secretar.

Esperințele economului Stan Petru din A.

despre

Producerea nutrețurilor.

Cu mult nutreț, poți ținea multe oițe.
Multe vite, fac mult gunolu. Mult gunolu,
face multe bucate. Multe și bune bucate,
face multă și mare mulțămire.

Umblam mult, lucram puțin; astfel puțin și adunam. Se vindem ceva! dar ce? căci doar și numai pentru trebuințele casei puțin foarte puțin puteam agonisi. Altceva era acolo, unde erau locuri întinse de pășune vitelor, lunci sau prin ținuturi cu păduri, preluci; acolo încâtva era treabă bună pentru săteni, căci doar' din multe vite ce creșteau, puteau să bănească indestul! Însă nu pe toate satele era asta așa.

Mai târziu s'a împărțit câmpul în trei părți. O parte din săteni nu erau mulțămiiți cu invoiala făcută. Ce trebuință avem noi de câmpul tomnatecelor și iarăși de câmpul primăverilor despărțite aceste!? Câmpul de ogor încă s'a croit mai mic. Mai puține vite puteam ținea, iar de arat, mai mult trebuia se arăm, adecă câmpul sămănăturilor de primăvară și ogorul.

Însă, — îmi aduc binișor aminte, — că mai mult ovăs și orz am secerat, mai mult cucuruz am săpat, fân, am adunat mai binișor ca până aici, și cu toate aste tot am izbutit binișor cu lucrul. Am isprăvit toate la timp. —

Nutreț, am avut mai mult. Tot atâtea vite am ținut, cu aceeași deosebire, că vitele cari le aveam erau cu mult mai în putere ca până aci. Aram cu ele de pe grajd și nu din pășune.

După împărțirea de trei câmpuri, aram într-o zi atâta, cât înainte de aceasta, în două. Cauza la toate acestea a

fost nutrețul și mai mult și mai bun și prin urmare și vitele mai bune. Gunoii erau mai mulți, prin urmare gunoii erau mai mulți. Grâul slobozia mai bine. Cucuruzul să făcea pe mai mari știnlețe.

Tot atunci apucaseră sătenii noștri a semăna mazărice cu ovăș laolaltă. Să fi văzut cum le plăcea mazărichea și cu ovășul, vitelor, doar mai bine și decât lânul chiar de luncă! Cei drept, că noi și iarba numai atunci o cosiam, pe când i-sa copt și paiul și sămânța; astfel poate și paiele de ovăș vor fi fost tot așa de nutritoare ca acest fân, dacă nu, chiar și mai bine.

S'a apucat apoi oamenii a-și sămăna și luțernă, și mai târziu trifoi așa prin coturi de loc, pe care îl puteau și îngrădi. Dar' apoi s'a și văzut rezultatul, căci economii noștrii toți de-arândul își țineau vitele de jug de aci încolo în grajd și vara. Vaca cu lapte având și dimineața și seara încă și puțin nutreț verde, da lapte mai mult și-i creștea și vițalul. Încă și porcii aveau seara venind din câmp, luțernă verde, și să și prindea de ei. — Gunoii din curte de aci în colo mai de multe ori trebuia cărat. Puteau vinde deaci 'neolo grâu, ovăș, orz, cucuruz și chiar și vite tinere.

A sosit apoi comasarea. Să fi văzut atunci supărări, îngrijorări și injurături! Pentru ce, și asta!?

Dapoi, deaci încolo unde se mai și țină omul sărac vite!? Cine oare le va da la vreme de mâncare, cine le va putea adăpa la timp vitele ținute numai în grajd!? Pentru-că omul e cuprins sau numai la tabla lui în câmp, sau numai acasă pe lângă vite! Unul va căpăta loc de frunte pe luncă, celalalt pe vre-o coastă de nimic va căpăta un loc, numai sterp. Ceva fi deaci încolo!? Zău, că e cu greutate a face tuturor pe voie pe locuri deluroase și risipite la așezare, pe vremea comasației, însă, totuși oarecumva, cu vremea, ne vom putea mulțumi și cu asta.

Tot omului i-se vine și partea bună, și și partea mai slabă și din asta; pe cum ne spunea și domnul învățător.

Peste tot cunoștințele și din carte și practice și folosirea acestora cu rost, îl ajută pe tot omul în toate.

Eu, la școală numai atâta am umblat, că m'am învățat a scrie, a ceti și a calcula. Pe mai târziu însă, am avut ochi și urechi bune, astfel despre multe de toate am luat seamă.

Am luat seamă mai ales, că ce face domnul Părintele nostru cu eclesia care o lucră, și câte odată și întrebam câte ceva de el. Bucuros stătea el de vorbă cu mine. În multe treburi mi-a dat și îndrumări. Nu numai atât, dar chiar și domnialui întrebase de mine multe de toate, când venise la noi preot, ca dela un econom mai bătrân, despre multele obiceiuri ale noastre și mai ales despre feliul, cum ne îndeletniceam noi cu lucrarea pământului. Amândurora ne-a fost de folos învățătura împrumutată.

Preotul nostru spunea, că azi mâne nu ni se va întoarce lucrarea de a produce în măsură mai mare cerealele (bucate cu boambă), pentru-că pe an ce merge se ridică mult prețul pământului. Ceea ce și vedem noi înșine; fiind-că se scumpește pământul și să scumpește și lucrul, scade dar prețul bucatelor. Cauza acestora este, că locurite de pășuni întinse, pășunătele comunale s'a împărțit între proprietari, și sau arat. Astfel producem grâu și altele bucate mai multe, de cât ne este trebuință; apoi, iarăși în alte țări se produc foarte multe bucate, cari și fără gunoirea locului se fac, pentru-că acolo locul e nou. Astfel acolo prețul pământului este mic peste măsura noastră. Din țările acestea, fiind transportul destul de scăzut, bucatele se vând cu preț și mai mic, decât ale noastre.

În urma acestui fapt numai așa ne vom putea ajutara, numai așa vom economiza cu folos dacă vom produce

pentru piață, pentru târg, mai puține bucate pe de o parte, de altă parte însă, dacă vom produce, sau dacă vom crește și carne, adevărat ținem și creștem vite! Multe de toate m-ia spus și azi și mâine. Pot se zic chiar, că ce am învățat din acestea și ce am urmat a și face, mi-a adus și folos.

Am mai spus eu mai anul trecut, că dela învățătorul încă învățasem multe de toate, despre pomărit, despre îngrijirea pomilor și altele, și văd bine că am și folos după toate astea. Ei, domnule! Îi prea adevărată zicala asta, că: «Ajuta-te pe tine însuți, că și Dumnezeu te va ajuta!» «Inzădar am căscă gura după puiul fript, că tot nu ne cade, de-agata în gură, niciodată». Pentru aceasta, — vezi — socotesc eu producerea de nutrețuri mai din adâns, ca lucrarea cea mai însemnată pentru noi sătenii plugari și crescători de vite pe moșia mică ce o avem!

(Va urma)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„**GLORIA**“. Atragem atențiunea onor. cetitori asupra placatului adăugat în n-rul foaiei noastre de azi, ce poartă titlul patentat sub nr. 38674 de „**Gloria**“ **Apărător de foc**, — placat în care dl *Alexandru Schuster*, își recomandă aparatul său. Recomandăm on. public spre luare aminte și spriginirea acestei invențiuni neapărat de lipsă oricărui proprietar de casă, — și ar fi păcat să lipsască de pe casa oricărui bogat sau sărac, luând în considerare și aceea, că această invenție, costă *foarte ieftin*, și că inventatorul e român. — Celor, cari fac comande mai multe, eventual mai mari, mijlocitorilor li-se dă proviziune sau avans. Să îmbrățișem dar pe propriul nostru frate și să-l spriginim cu comande cât mai multe.

Indiferentism sau ignoranță?

Precum că poporul nostru nu dispune de o civilizațiune mai întinsă este fapt constatat de noi înșine, de care fapt ne lovim zilnic.

E adevărat și aceea, că împregiurările nu tocmai favorabile nouă, ne-au reținut la o treaptă mai înapoiată în cultură, ceea ce constituie un fapt încâtva scuzabil, că noi nu ne pronunțăm și nu ne validăm așa după cum glasul vremii pretinde, pe diferitele terene culturale sociale și economice.

Există însă și alte împregiurări, cari nu se pot ierta și așume, în multe privințe poporul nostru este prea *las* și îndoelnic în afaceri și întreprinderi, cari chiar ar avea puterea efectivă de a-i asigura traiul de toate zilele.

Nu suntem dispuși de astădată a sbiciui unele din păcatele ce sau incuibat în sinul poporului român, deși făcând-o aceasta, nu ar fi în detrimentul poporului și intereselor noastre, căci precum zice o vorbă dreaptă că: *o rană nu să vindecă ținând-o ascunsă, ci aplicând ferul roșu pe bubă*».

În zbuciumata luptă pentru traiu ar trebui ca toți factorii ce poartă numele de oameni culți ai poporului român, să pună umăr la umăr pentru promovarea intereselor de obște, pentru dezrobirea economică a poporului nostru atât de împrejmuț de neajunsuri simțite adânc încă și astăzi.

Economii nostri se află acum în toiul lucrului de vară — muncind din greu și cu zor, la săpatul cucuruzului, sfeclilor, cartofilor etc. Celelalte bucate ca d. ex. grâu, săcară, ovăs, orz precum și celelalte spicoase sunt lăsate în mila Tatălui ceresc, având a se dezvoltă la arșița soarelui dogoritor... prietinos.

Țăranul român cutropit de munca obositoare a zilei, nu prea mult se mai poate gândi și la alte chestiuni ce ating artera vieții economice.

Nu se mai cugetă, și dacă chiar cugetă la o eventuală pagubă ce o poate avea în sămănăturile sale de pe câmp, s'au că din indiferentism, s'au din ignoranță nu face nimic din cele ce ar trebui să facă.

Lucrul cel dintâiu la care ar trebui să se gândească economul acum după ce își vede sămănăturile de pe câmp frumos dezvoltate — ar fi *asigurarea bucatelor* la societățile de asigurare, fiind în cazul acesta asigurat contra daunelor ce ar putea obveni din partea tempestăților naturii.

E știut și constatat pe baze fizice, că în căldurile, de multe ori nesuferite din timpul verii, cade în cantități considerabile, prin multe ținuturi *grindină* sau *ghiață*, care nimicește sămănăturile cu desăvârșire, amenințându-i astfel bietului țăran condițiile de viață și existență, devenind în chipul acesta pentru el viața un chin torturător...

Fiind acum timpul cel mai potrivit pentru asigurarea sămănăturilor de câmp, ar fi cu cale ca preoții și învățătorii se transplante în popor ideea despre folosul și binefacerile ce rezultă în urma *asigurării*. Dar acest indiferentism se arată la economii nostri nu numai față de asigurarea bucatelor de câmp, ci chiar și față de clădirile economice și vite.

Se întâmplă de multe ori, că cutărui econom prăpădindu-ise un bou, nefiind asigurat, sau că e silit a-l vinde și pe celalalt ce i a mai rămas, s'au că împrumută bani pentru a face păreche.

Tot așa auzim din gura țăranului, nu adeseori, că: «*dacă știam eu anul acesta, că ghiața îmi nimicește bucatele din câmp le asiguram*».

Vedem deci, că țăranul nostru se lasă la voia întâmplării. Și la drept zis, nici chiar conducătorii dela sate

nu dezvoaltă destulă activitate în direcțiunea aceasta, mergând cu exemplul și în afacerile de economie.

Neajunsul de care vorbim și care zilnic se practică la poporul nostru, nu știm cum să îl numim, indiferentism sau ignoranță.

N. Hamsea.

Clopotul.

1. La credință.

Prin foc trecut și scos din pământ, fosta-i suit în turn, ca de acolo — după credința moși-strămoșilor — să frângi fulgerile norilor și pace să aduci în văzduh. Când elementele amenință pământul și pe cei ce sunt pe el . . . , omul aflatu-te-a păciuitor bun între amenințator și amenințat; căci, după credință, prin intervenția glasului Tău, multe și mulți au scăpat de prăpădul acestor elemente infuriate. Se poate că și groaznica furtună cu nimicitorul fulger sunt trimise dela Dumnezeu ca pedeapsă spre noi, dar glasul Tău e rugător către Cel ce eartă, și cu el ne scoți de sub pedeapsă. Tu ai apărat de multe ori hotarale împodobite cu hrana noastră! Tu ai salvat adesea viața celor ce luați erau la țintă de fulger! Tu ai oprit puterea vânturilor mari și le-ai prefăcut în zefire adietoare și plăcute! Tu ai făcut și faci, prin glasul Tău, pace între noi și cele de sus! Tu ai frânt tunetul cu glasul Tău asurzitor, și l'ai prefăcut în dulcea armonie de care bucuratu-sa pământul și fiii lui. Tu ai frânt mânia fulgerului și totodată l'ai împaciuit! Așa ai făcut cu vântul, căci g'asul Tău este puternic, blând și dulce. Vezi, Tu metal mort, faci mai multă armonie decât chiar omul care Te-a făcut. Prin glasul Tău se manifestează cuvintele: *«Mărire întru cei de sus și pe pământ pace!»*

2. La viață.

Și când omul se simte prea mic și debil față de ceea ce există peste priceperea lui, glasul Tău răsună, chemând pe acest neputincios la rugăciune către Cel atotputernic Dumnezeu. Suntem neputincioși în primejdii și de aceea glasul Tău anunță și timp de rugăciune pentru neputințele noastre. Eată neputincioșii se adună la glasul Tău în casa Celui ce poate toate a face și a da! Eată-i colo în casa ridicată sub Tine și sub undele armonice ale glasului Tău. Ei se roagă... și trimit rugăciunea lor pe aripele glasului Teu sus către Dumnezeul nostru. Ei se roagă .. și ruga lor dusă pe aripele glasului Tău plângător, află îndurare înaintea scaunului Dumnezeului nostru. Astfel El iartă, ajută și *«ne ferește de cel rău»*... Soția se roagă pentru soț, mama pentru fericirea copiilor, tata pentru mântuire din primejdii, preoții *«pentru cei-ce călătoresc pe Mare de parte»*, ear corul cântă: *«Și ne rugăm Tie Dumnezeul nostru...»* Și toate aceste inimi trimit ruga lor spre cer în armonia glasului Tău ce i-a chemat la rugăciune. Tu metal mort, cântă cu cei vii!

3. La moarte.

Ear când ora morții a sunat pentru om, Tu ești cel dintâiu care plângi! Tu plângi alătura cu mama după copil, alătura cu copilul după mamă, Tu plângi cu soțul după soț..., și Tu care plângi cu noi după cei iubiți! Tu vestești pe cei de aproape și pe cei de departe despre ora de despărțire, și tot tu vestești locașurilor cerești despre sosirea unui mare locuitor al lor. *«În casa Tatălui meu sunt multe locașuri»*, și Tu ești acela cu glasul Tău, care ne conduci la aceste locașuri. Pe aripele glasului Tău suim noi: suflete grele și suflete ușoare. Tu nu simți greu-

tatea lor, dar dacă este, plângi durerea lor. Plângi, și prin plânsul Tău faci pe Judecătorul de sus îndurător pentru păcatele noastre. La ora din urmă a vieții noastre pământești Tu ne vei anunța și ne vei duce unde ne va fi locul; și noi cari azi cântăm cu Tine, Te vom părăsi lăsându-Te ca să cânti cu ceilalți rămași pe pământ. Și glasul Tău se va învechi, dar tot acela va rămâne, și tot menirea aceea o vei avea, carea Ți s'a designat când ai primit numele Tău de *clopot*.

Ioan Vidu.

BIBLIOGRAFIE.

Direcțiunea «Bibliotecei pentru toți» a lansat următorul apel către d-nii Profes. și Institut.

Ne aflăm în ajunul vacanțelor mari, când școlarii așteaptă cu nerăbdare lunile de repaos, iar profesorii, înainte de a se despărți de elevii lor, caută să le dea povețe înțelepte și folositoare asupra chipului cum trebuie copii să-și întrebuințeze timpul, pentru ca pe deoparte să-și repare forțele cheltuite în timpul anului, iar pe de alta ca să-și mai lărgească cercul cunoștințelor și în tot cazul, ca să nu înceteze cu bunul obicei al cititului.

Dela povețele pe cari profesorii și învățătorii le dau copiilor în acea zi solemnă a despărțirii, depinde în mare parte, buna purtare a școlarilor pe tot timpul vacanțelor, căci povețele acestea li sunt o călăuză și-i fac să se gândească mai serios la timpul lor disponibil pe care ar fi păcat să l piardă cu lucruri deșerte.

Vorba: «jucați-vă copii» e în totdeauna urmată de o mulțime de precepte morale pe cari copii le ascultă cu religiozitate, și la sfârșit luminătorii copiilor adaogă: «Să nu vă dedați totuși, dragi copii, numai jocurilor, ci zilnic

să citiți în vre-o carte înțeleaptă, morală și frumoasă, pentru ca orizonturile minții voastre să se lărgească tot mai tare și inima voastră să tresară de înălțătoare și nobile simțăminte. Citiți în istoria neamului, căci vă veți înflăcăra de mândria glorioasă a străbunilor noștri, — citiți pe marii noștri scriitori, căci în operele lor zac comori de bogăție sufletească, comori deschise pentru fiecare!»

Și cu cuvinte ca acestea și altele mult mai călduroase, profesorii aduc lacrimi în ochii copiilor, cari îi privesc ca pe niște «apostoli» ai luminei, și fiecare își jură, ca pe lângă jocuri, să și adape sufletul cu citiri frumoase, pentru ca în toamnă, când se vor redeschide școlile, și vor fi întrebați:

— Ce-ați citit în timpul vacanțelor?

Cu toții să se poată fâli că au ascultat de poveștile profesorilor și să le poată număra cât mai multe opere cari le au ocupat mintea.

Credem că răspundem cerințelor educației moderne, amintind d-lor profesori și învățători, și în genere tuturor acelor cari au vreun raport direct sau indirect cu școala, — că «Biblioteca pentru toți», prin efinătatea ei cât și prin colecțiunea admirabilă a operelor pe cari le publică, atât din literatura noastră cât și din literaturile străine, se recomandă în primul rând ca o lectură sănătoasă, morală și instructivă.

Facem deci un apel călduros către toți luminătorii tinerimei, rugându-i să dea concursul lor prețios acestei publicațiuni și s'o recomande, contribuind astfel la o cât mai largă răspândire în masele poporului nostru a acestor mici volumașe, modeste în aparență dar nespuse de prețioase prin conținutul lor.

Diracțiunea Bibliotecii pentru Toți.

— În «Biblioteca pentru toți» Nr. 328—329, a apărut **Schiller**, Wilhelm Tell, (Dramă). Traducere de B. Marian. Prețul 60 bani.

— În nrul 331 a apărut: **Nuvele de Gorki**, traducere de d-na Lia Hârsu. Prețul 30 bani

— În Nr. 332 a apărut: **Duelistul de Turghenief** traducere de Ludovic Dauș. Prețul 30 bani.

— În Nr. 333 a apărut: **Curcanii**, piesă națională în patru acte de D-nu Gr. Ventura, Prețul 30 bani. Toate acestea se pot căpăta dela toate librăriile. Catalogul complet al «Bibliotecii pentru toți» să se ceară dela Librăria *Alcalay* din București.

BCU Central University Library Club

Înainte
de a face: personal, obiecte,
sau zidiri un 3-52 (2)

CREDIT
adresați-vă direct la mijlocitorul

MELLER L. EGYED
BUDAPESTA
IX., Lónyay-utca 7., (Telefon:
Interurban 46-81)

care la dorință va servi
onor. public cu servii
pecte gratuite

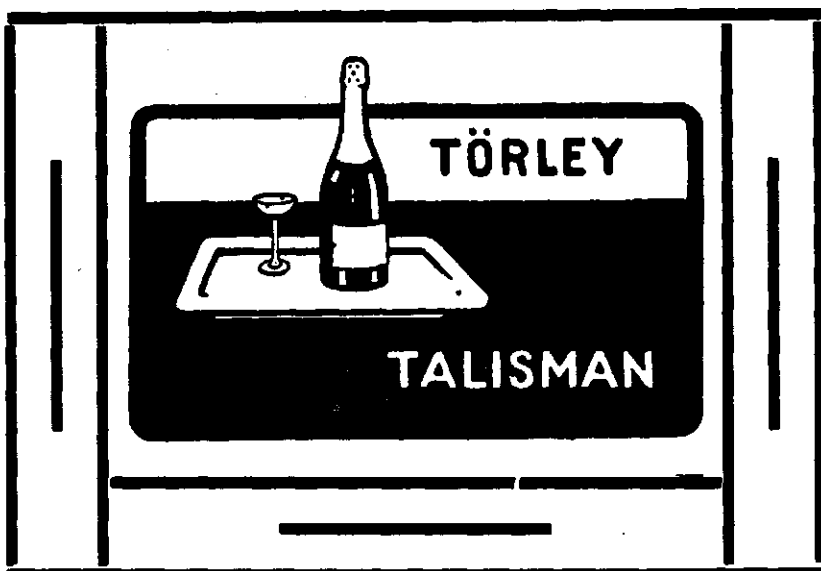
„ARENA“

ORGAN CENTRAL DE ANUNȚURI ÎN DEVA.

Apare la 1. și 15. a fiecărei luni.

Abonament pe an 2.— cor., pe jumătate de an 1.— cor.

Redactor responsabil: AUGUST A. NICOARĂ.



Cruce (stea) dublă electro-magnetică.

Patent Nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta.

vindecă și înviorază

Deosebită atențiune
rării, că acest aparat
de 20



Nu e mijloc secret

pe lângă garanție.

e a se da împreju-
vindecă boale vechi
de ani.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, tuituri de ureche, bătăie de inimă, sgârçiuiri de inimă, asma, auzul greu, sgârçiuiri de stomac, lipsa poftei de mâncare, răceală la mâni și la picioare, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența pinsomnie, epileisia, circulația neregulată a sângelui și multor altor boale cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. In cancelaria mea se află atestate incurse din toate părțile lumii, cari pretuosc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate. Acel pacient, care in decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul «Volta» deoarece-ce „Ciasul-Volta" atât in Germania cât și in Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu e in genere cunoscut, aprefiat și cercetat. Deja efinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă indeosebi

Prețul aparatului mare e 8 cor.

folosibili la morburi cari nu sunt
ma vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e 6 cor.

folosibil la copii și femei de
constituție foarte slabă.

Expedițe din centru și locul de vânzare pentru țeară și streinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V/24. Strada Vadász, 34. colțul.

CUMPĂRAȚI BIBLIOTECA „BUNUL ECONOM”.

Din această bibliotecă să pot comanda următoarele broșuri:

1. »Nutrețurile ierboase, cositurile, prepararea fânului și pășunile».
2. »Economia porcilor, oilor și a caprelor».
3. »Sămânța plantelor agricole și sămănatul lor».
4. »Ingrijirea plantelor în cursul vegetațiunii. Recolta cerealelor».
5. »Economia vitelor sau Zootechnia generală».
6. »Agrologia sau cunoașterea pământurilor și mijloacele de a le îmbunătăți».
7. »Agricultura generală. — Lucrarea pământului. — Plugul, grapa tăvălugul și alte instrumente de mărunțit pământul».
8. »Ingrășemintele. Irigațiunile (udarea pământului).
- 9—10. »Prăsirea paserilor de casă (galițe hoare). Găinile, curcile găinușele (bibilicele), gășcele, rațele, porumbii (porumbeii)».
11. »Cultura cerealelor. (Grâul, săcara, orzul, ovăsul, meiul, hrișca cucuruzul (porumbul)».
12. Cartoful, napul (sfecla), inul, cânepa rapița fasolea, linteaa, mazărea, și cultura lor.
13. »Economia cailor, vitelor mari cornute și bivoliilor».

Prețul unei broșuri 30 fil. pentru România 50 bani.

Comandele să se adreseze la administrația »Bunul Econom» în Déva.

FISCHER T COMP NAGYENYED

PEPINERIE DE POMI SI VITE

150.000 Pomi Roditori
1.000.000 Sujete
1.000.000 Planta pentru gard
vin arbori de promenada, arbori de ornament, roze, fructe cu boaba, confiteri etc.

1 Million altoae de vite, vita de vile Europeanasi Amerikană cu su.

Specialitate: altoae de vita pentru desert.

Sub-
cultura
120 jug.
cat.

30.000
Pruni de Bistrita si de
Bosnia oltuiti Exem-
plare foarte frumvase

Fără
râdaclina

TIPOGRAFIE ROMÂNEASCĂ în DEVA.

Aducem la cunoștință Onoratului public din loc și jur, că am deschis o întreprindere românească de tipografie sub numele:

Tipografia „Sfântul Ioan“

a băncii industrial-economice „Industria“

strada Săcuilor nr. 18.

Arangiată fiind cu cele mai moderne litere și cu cel mai fin material, își recomană on public spre binevoitoarea atențiune și părtinire tot soiul de lucrări atingătoare de această branșă, promițind executare cu gust estetic, urgent și cu prețurile cele mai moderate precum:

Tipărituri pentru bănci:

Bilanțe --- Tabelării --- Registre

Protocoale Liste de escompt etc.

Toate tipăriturile necesare băncilor
--- le executăm prompt și ieftin. ---

Lucrări colorate precum:

Invitări pentru petreceri, pentru cununii, bilete de logodnă, cărți de vizită, etc., cu prețuri moderate.